

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható:

„OLCSÓ KÖNYVTÁR”

Szerkeszti GYULAI PÁL.

1. Csokonai Viláz Mih. Dorottya. 20 kr.	96. Zschokke Henrik. A szegény viltschirei lelkész naplójából. Beszély. 20 kr.	192. Moncrieff. A szegények. Vigjáték. Ford. Csiky Gergely. 20 kr.
2. Bret Harle kaliforniai beszélyei. 40 kr.	97. Kont Ignóz. Aristophanes. 30 kr.	193. Elliot György. A ravellei takács (Silas Marner). Regény. Ford. Kaplány Géza. 60 kr.
3. Kölcsey Ferenc elbeszélései. 20 kr.	98. Cherbuliez Victor. Apéri király. Elbeszélés. 30 kr.	194. Berzók Árpád. Nézd meg az anyját. Vigjáték. 30 kr.
4. Macaulay T. B. Machiavelli. Angolból fordította B. P. 20 kr.	99. Hugo Károly. Bankár és báró. Szomorujáték 3 felv. 30 kr.	195. Concha György. A kilencvenes évek reformezményei és előzményei. Irodalomtörténeti vázlat. 40 kr.
5. Kerényi Frigyes összes költeményei. 1840—1851. 60 kr.	100. Szilágyi Sándor. Történeti rajzok. 60 kr.	196. Augier. A bürök. Vigjáték. Ford. Perényi István. 30 kr.
6. Sandeau Gyula. A montsabreyi kastély. Beszély. Franciából fordította. E. S. 20 kr.	101. Csengeri Antal. A magyar közoktatás és közművelődés németül föbb kérdéseiről. 50 kr.	197. Gervinus. Bevezetés a XIX. század történetébe. 50 kr.
7. Kármán József. Fanni hagyományai. Beszély. 20 kr.	102. Vautier Gy. A keresztanya. Beszély. 30 kr.	198. Olasz költők. Ford. Radó Antal. 50 kr.
8. Sollohub gróf. Előkelő világ. Ország. Beszély. 30 kr.	103. Kisfaludy Károly versei. VII. kiadás. 50 kr.	199. Cicero. Laelius a barátságról. Ford. Némethy G. 20 kr.
9. Szigligeti Ede. Liliumfi. Eredeti vigjáték népdalokkal. zenével, három felvonásban. 20 kr.	104. Berzók Károly. A gyógyult seb. Beszély. 30 kr.	200. Goethe. Berlichingeni Goitfréd. Ford. Balla M. 50 kr.
10. Dickens Károly. Karácsonyi ének. 30 kr.	105. Galus Valerius. Catullus versei. Ford. Csengeri János. 30 kr.	201. Felice Sylvio. Börtönem. Ford. Erdélyi Károly. 50 kr.
11. Gogol Miklós. Beszélyek az orosz életből. 40 kr.	106. Szigligeti Ede. A trónörös. Szomorujáték 5 felv. 30 kr.	202. Taine H. az olasz művészet bölcselete. Ford. Kádár B. 30 kr.
12. Gásteaubrand. Atala. Francziából ford. Csiky K. 20 kr.	107. Theophrastus jellemrajzai. 20 kr.	203. Iosvai Selymes Péter. Az hírneves Tholdi Miklósnak története. Kiadja Szilágyi Aron. 20 kr.
13. Tamnyson Alfréd. Király-ágyék I. Helén. — Ginevra. Angolból ford. Szász Károly 20 kr.	108. Gyula Pál. Br. Eötvös József. Emlékbeszéd. 20 kr.	204. Gregorovius. Pápa siredelmek. Ford. Hegedűs I. 20 kr.
14. Macaulay T. B. Lord Bacon. Angolból ford. B. P. 40 kr.	109. Lamartine. Heloise és Abelard. Ford. Tóthotó Erhardt. 20 kr.	205. Longfellow W. Henrik. Az arany legenda. Ford. János G. 40 kr.
15. Kemény Zsigmond. Szerelmek és hiúság. Beszély. 30 kr.	110. Olasz beszélyek. Irták Barilli, Ghislanzoni és Sara. Olaszból ford. Huszár I. és Mócs Zsigmond 50 kr.	206. Chateaubrand. René. Francziából ford. Bogdányi Laj. 20 kr.
16. Hugo Victor. Hernani. Szomorujáték. 30 kr.	111. Augier Emil. A Fourchambault család. Színmű. 40 kr.	207. Czuczor Gergely. Hőskölteményei és meséi. II. kiadás. 30 kr.
17. Kölcsey Ferenc válogatott szónoki művei. 60 kr.	112. Pálffy Albert. A szebeni ház. Beszély. 20 kr.	208. Fáy András. A mitrai vadász. Vigj. 3 felvonásban. 20 kr.
18. Jósika Miklós B. Egy igaz ember. Beszély. 30 kr.	113. Tamnyson Alfréd. Arden Enoch. Angolból János G. 30 kr.	209. Augier és Fouslier. A szegény aranykő. Dráma öt felvonásban. Francziából fordította R. U. 30 kr.
19. Consolence H. A szegény nemes. Flamanid beszély. 40 kr.	114. Turgenjev Iván. Tavasszi hullámok. Regény. 40 kr.	210. Shakspeare. Sok zaj semmiért. Vigjáték 5 felvonásban. Angolból ford. Acs Zsigmond. 30 kr.
20. Pászti Gyula. A szegény nemes. Flamanid beszély. 40 kr.	115. Farina Salvatore. Két szerelme. Regény. 30 kr.	211. Constant Benjamin. Adóll. Egy ismeretlen irati köztalált történet. Francziából ford. és bevezetéssel ellátta Dr. Béni Moravosik Gyula 30 kr.
21. Pálffy Albert. Egy kastély az erdőben. Beszély. 30 kr.	116. Goethe F. Hermann és Dorottya. Ford. Hegedűs I. 20 kr.	212. Lévy József. Bozzai Pál hagyományai. 30 kr.
22. Bolssler Gaston. Virgíl. Fordította Vég Arth. 30 kr.	117. Pálffy Albert. Az itélőmester leánya. Tort. beszély. 30 kr.	213. Gregus Agost. A balladáról. A Kisfaludy-Társaság által 1884-ben juttalmazott pályamű. 3. jav. és bőv. kiadás. 40 kr.
23. Sollohub gróf. A gyógyszerésznő. Beszély. 20 kr.	118. Macaulay T. B. Nagy Frigyes. 30 kr.	214. Planche Gusztáv. Művészek csarnoka. (Rafael, Michel Angelo, Leonardo da Vinci). Francziából ford. Szász K. 30 kr.
24. Macaulay T. B. Milton. Angolból fordította B. P. 20 kr.	119. Theuriet. Veronika asszony. Beszély. 30 kr.	215. Tibullus Elégiák. Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Csengeri János 30 kr.
25. Goethe. Iphigenia Taurisban. Dráma öt felvonásban. Fordította Kis János. 30 kr.	120. Puskin Sándor. Anyegin Eugén. Regény versekben. 60 kr.	216. Petrarca összes szerelmi szonettjei. Fordította és magyarázatokkal ellátta Radó Antal. 80 kr.
26. Beaumarchais. Figaro házassága vagy napi bolondság. Vigjáték öt felv. Ford. Páulay Ede 50 kr.	121. Beaumarchais. A sevillai borbély. Vigjáték. 40 kr.	217. Szász Károly. Schiller. Élet- és jellemrajz. 30 kr.
27. Gyula Pál. A vén színész. Beszély. 30 kr.	122. Szalay László. Mirabau. 40 kr.	218. Török történet. A kastélyban. Beszély. Ford. Balla M. 20 kr.
28. Süfler Adal. Brigitta. Beszély. 20 kr.	123. Gaál József. A peleskei nótárius. Bobozat. 40 kr.	219. Cornelle Péter. Cinna vagy Augustus kegyelme. Tragedia öt felvonásban. Francziából ford. Pajor István. 20 kr.
29. Gauthier Th. A lélekcsere. Regény. Francziából ford. Székula Gyula. 30 kr.	124. Csokonai Viláz Mihály. Bókagegérharc. Irtá Homer. 20 kr.	220. Czuczor Lyrval költeményei. 40 kr.
30. Macaulay T. Byron. Angolból fordította B. P. 30 kr.	125. Kisfaludy Károly. A kerek. Vigjáték három felvonásban. 30 kr.	221. Racine. Athalia. Tragedia öt felvonásban. Francziából fordította Csiky Gergely. 20 kr.
31. Jerrold Douglas. Zsák Mór. Beszély. 30 kr.	126. Collins Vilmos. Sophokles. Angolból fordította Kont I. 30 kr.	222. Il. Fülöp. Prescott nyomán Szász Károly. 30 kr.
32. Eynaud A. Ferencze dala. Beszély. 30 kr.	127. Daudet Ernő. A férj. Regény. Francziából ford. Luby Gy. 50 kr.	223. Schiller. Friedrich. Aesthetikai értekezések. 30 kr.
33. Czuczor Gergely népies költeményei. 30 kr.	128. Spielhagen Frigyes. Az nőtárs. Elbeszélés. 30 kr.	224. William Rough. Flippier és Nobler. Vigjáték egy felvonásban. Angolból fordította Csiky Gergely. 20 kr.
34. Prescott H. E. Schaffer Magdalena. Beszély. 40 kr.	129. Kisfaludy Sándor. Összes regéi. I. 70 kr.	225. Dahn Felix. Odhin vígása. Ford. gr. Csiky Albiné. 80 kr.
35. Sayous E. A mongolok betörése Magyarországra. 1241—1242. Francziából ford. Takács István 20 kr.	130. Kisfaludy Sándor. Összes regéi. II. 70 kr.	226. Norris W. E. Vidál Adrián. Regény. 1 prt 30 kr.
36. Zichy Antal elbeszélései. 30 kr.	131. Kochanovszkyné. Szeretett. Orosz beszély. 30 kr.	227. Csengeri Ant. I. Deák Ferenc emlékezete. 30 kr.
37. Quintus Horatius Flaccus. A költészetről. Levél a Püschkhoz. Ford. Czuczor Gergely 20 kr.	132. Poole János. Pny Pál. Vigjáték. 30 kr.	228. Eckstein Ernő. Aphrodite. Ford. Sasváry Armin. 40 kr.
38. Flegler S. A magyar történetírás történelme. Sayous E. A magyar történelmi iktóriumai. 60 kr.	133. Andersen János Keresztély. Képeskönyv képek nélkül. 20 kr.	229. Szabó naplói és híradások. Ford. Székács J. 50 kr.
39. Sand György. Az ördög-mocár. Beszély. Francziából ford. Csukás József 30 kr.	134. Gombos Imre. Az esküvés. Szomorujáték öt felvonásban. 40 kr.	230. Dugonics András. Báthory Mária. 60 kr.
40. Lessing G. E. Laokoon. 50 kr.	135. Szentjóból Szabó László. Mátyás király vagy a nép szeretete jámbor fejedelem jutalma. 30 kr.	231. Gr. Hoffmannsgg utazása Magyarországon 1793—94-ben. Fordította és bevezette Borzsei I. 30 kr.
41. Kovács Pál. Farsangi kalandok. Beszély. 30 kr.	136. Pulszky Ferenc. Martinovics és társai. 20 kr.	232. Coppée F. Severo Torelli. Dráma 5 felv. Ford. Csiky G. 30 kr.
42. Csokonai Viláz M. Lilla. 30 kr.	137. Forestier-Arnold Florence. Deák Ferenc. Életrajz. Angolból ford. Pulszky Agost. 60 kr.	233. Scribe és Vander-Burch. Clermont vagy a művész neje. Színmű 3 felvonásban. Ford. Csiky G. 30 kr.
43. Merimés Prosper. Carmen. Beszély. 30 kr.	138. Bessenyei György. A philosophus. Vigjáték. 30 kr.	234. Pulszky Agost. Pázmány Péter. 30 kr.
44. Nagy Ignác. Tisztújítás. Vigjáték négy felvonásban. 1848-ban akadémiái pályadíj nyert mű. 40 kr.	139. Ebelot Alfréd. Casaux András. Rajz a délamerikai pampazokból. Ford. Kárfy Titusz. 30 kr.	235. Szigligeti Ede. Fenn az erdő. ninesen kas. Vigjáték. 30 kr.
45. Murray E. C. Grenville. A francia politikai életből. 60 kr.	140. Hugo Viktor. Borgia Lucretia. Dráma. Ford. Szász K. 30 kr.	236. Chateaubrand F. A vértanúk. Francia eredetűből fordította Dr. Rada István. 1 prt 20 kr.
46. Frankl Vilmos. II. Lajos és udvara. Történeti rajz. 50 kr.	141. Tamnyson Alfréd. Költői beszélyek. Ford. Csukás József. 30 kr.	237. Ouida. Egy oronag. Elbeszélés. Angolból fordította Haraszti Gyula. 30 kr.
47. Sand György. Leonó Leó. Beszély. 50 kr.	142. Goldoni Károly. A ház. Vigjáték. Ford. Radó Antal. 40 kr.	238. Simai Kristóf. Igazhízi. egy jó aya. Mulatságos játék öt felvonásban: Második kiadás. Bevezetéssel Erdélyi Károlytól. 30 kr.
48. Michelet Gyula. Lengyel- és Oroszország. 30 kr.	143. Delet Albert. Olette házassága. Regény. Ford. Fáy J. Béla. 50 kr.	239. Heysse Pál. Két rab. Beszély, németből fordította B. M. 30 kr.
49. Flegler Sándor. Kölcsey versei. 20 kr.	144. Taylor Tamás. Barátokból. Vigjáték. Ford. Csiky G. 30 kr.	240. Szojhráb. Költői beszélyek. Abaf Kázmán Manzár Firdausi «Sih-Náme» című művéből. Perzsából fordította Fiók Károly. 30 kr.
50. Gadányi József. Egy falusi nótáriusnak budai utazása. 40 kr.	145. B. Feuchtersleben Ernő. Adalék a lélek életrendjéhez. Ford. Dr. Kleckner Alajos. 80 kr.	241. Rousseau J. J. A társadalmi szerződés vagy az államjog alapelvei. (Du contrat social). Francziából ford. König Ferencz. 50 kr.
51. Plouvier Ed. Beszélyek. 30 kr.	146. Augier E. és Sandeau Gy. Poirier ur veje. Színmű. Ford. Haraszti Gyula. 30 kr.	242. Grillparzer Ferencz. Medea. Szomorujáték öt felvonásban. Németből fordította Hegedűs István. 30 kr.
52. Feuilleton Octav. Tréceour Julia. Elbeszélés. 30 kr.	147. Gozian Leo. Három ara egy koronára. Beszély. 20 kr.	243. Erdélyi János. Aesthetikai előtanulmányok. 30 kr.
53. Kazinczy Ferencz. Magyarországi utak. 30 kr.	148. Suonio. A hold regéi. Finn. Ford. Fikár Béla. 20 kr.	244. Taine Hippolit Ad. A görög művészet bölcselete. (Nyilvános előadás a Lycéum des Beaux Arts-ban.) Francziából fordította Dr. Ferencz Zoltán. 30 kr.
54. Kacinczy Ferencz. Magyarországi utak. 30 kr.	149. Orszégek. Képek és világ folyása. 30 kr.	245. — — — A németalföldi művészet bölcselete. Francziából fordította Dr. Szántó Kálmán. 30 kr.
55. Tolstoj L. N. gróf. Családi boldogság. Beszély. 40 kr.	150. Fáy András. Erzelgés és világ folyása. 30 kr.	246. Elliot György. Bede Adám. Regény, angolból fordította Salamon Ferencz. II. kiadás. 1 prt 50 kr.
56. Kisfaludy Károly. Tihamér. Beszély. 30 kr.	151. Lever Károly. Viharban. Regény. Ford. György Aladár. 60 kr.	247. Bayle Bernard. Az esernyő. Vigjáték egy felvonásban. Angolból fordította Csiky Gergely. 30 kr.
57. Szigligeti Ede. Magyar népszépek életképei. 40 kr.	152. Legouvé Ernő. Beatrix. Színmű. Ford. Felek József. 40 kr.	248. Ballagi Aladár. I. Frigyes Vilmos porosz király. 30 kr.
58. Vaylland Sz. N. Galatea. Dráma. 30 kr.	153. Csiky Gergely. Az első és második. Elbeszélés. 30 kr.	249. Björnsterne Björnson. Leonarda. Színmű négy felvonásban. Fordította Kárfy Titusz. 30 kr.
59. Dayka Gábor. Kéltörvény. 30 kr.	154. Malot Hector. Pompon. Regény. Francziából ford. Sz. E. 80 kr.	250. Berzók Árpád. A protectio. Eredeti vigjáték 3 felv. 30 kr.
60. Kazinczy Ferencz. Benczelegyek gyűjteményei. 30 kr.	155. Berzók Árpád. Az igmánál kispap. Népszínmű. 30 kr.	251. Rousseau J. J. A társadalmi szerződés vagy az államjog alapelvei. (Du contrat social). Francziából ford. König Ferencz. 50 kr.
61. Gogol Miklós. Buljba Tarkász. Beszély. 30 kr.	156. Kisfaludy Károly. A pártok. Vigjáték 3 felvonásban. 20 kr.	252. Radnai Rezső. Aesthetikai törekvések Magyarországon 1773—1817. 60 kr.
62. Kisfaludy Károly. Irene. Szomorujáték 5 felvonásban. 30 kr.	157. Schiller. Wallenstein halála. Ford. Hegedűs I. 40 kr.	253. — — — Thackeray M. Vilmos. Hiúság vádára. Regény hős nélkül. Angolból fordította Récsi Emil. Két kötet. Első kötet 1 prt 40 kr. Második kötet 1 prt 60 kr.
63. Zsallinszky Mihály. Kuzpeczky János. 30 kr.	158. Bernadin de Saint-Pierre. Pál és Virginia. 30 kr.	254. Karr Alfonz. Hajnal után két hétélt. Regény. Francziából fordította W. M. 20 kr.
64. Körner Tiv. Zrínyi. Szomorujáték. Ford. Szemere Pál. Körner Zrínyijéről. Bíraltat. Irtá Kölcsey Ferencz. 40 kr.	159. Kemény Zsigmond. Élet és irodalom. 30 kr.	255. Rádai Ráday Pál munkái. Összegyűjtötte s életrajzzal bevezette N-gyessy László. 30 kr.
65. Csokonai Viláz M. Ötök. Két könyvben. (1794—1804.) 20 kr.	160. Petőfi Sándor. Beszélyek. 30 kr.	256. Deák Ferencz. Mária nemzeti ének. 1848-iki országgyűlésről. Közl. Kényi Manó. Deák F. beszédei. I. kötetéből. 30 kr.
66. Anderson. Regék és mesék. Fordította Milles Béla. 30 kr.	161. Le Sage. A sánta ördög. Ford. Varga Bálint. 60 kr.	257. Tiszta Domokos hátrahagyott versei. Kiadta édes anyja. Második kiadás. 30 kr.
67. Kisfaludy Károly vig beszélyei. 40 kr.	162. Dugonics András. Forrájzesei. 30 kr.	258. Cornelle. Cid. Tragedia öt felvonásban. A budapesti nemzeti színház megbízásából francziából fordította Radó Antal. 20 kr.
68. Ouida. Egy pár kis faszépő. Beszély. Angolból ford. Belényesi Gábor. 40 kr.	163. Greville Henrik. Arlucs. Regény. Ford. Huszár I. 80 kr.	259. Lessing. Barnhemi Minna vagy a katonaszerencze. Vigjáték öt felvonásban. Németből ford. Kazinczy Ferencz 40 kr.
69. Theuriet. A Buzavirágék háza. Beszély. 30 kr.	164. Schiller. Wallenstein halála. Ford. Hegedűs I. 40 kr.	260. Andrássy Gyula gr. bevezető a választó-törvényjavaslat tárgyában. Elmondott: 1889. április 5. 20 kr.
70. Schiller. Mózes küldetése. Fordította Jurany Gusztáv. 30 kr.	165. Balzac Honoré. Grandet Eugenia. Ford. Toldy László. 60 kr.	
71. Taine H. Az eszmény a művészetben. Francziából ford. Haraszti József. 30 kr.	166. Kölcsey Ferencz országgyűlési naplója. 1832—1833. 60 kr.	
72. Lessing Gotthold Ephraim. Bilos Nánán. Dramai költemény. Németből ford. Zichy Antal. 50 kr.	167. Csiky Gergely. Anna. Dráma egy felvonásban. 20 kr.	
73. Beulé Augustus családja és kora. Francziából átdolgozta Molnar Antal. 30 kr.	168. Klapp Mihály. Rosenkranz és Gildenstern. Vigj. négy felvonásban. Ford. Csiky Gergely. 30 kr.	
74. Lindau Pál. Molière. Németből fordította Bánfi Zs. 30 kr.	169. Goldsmith Olivér. A wakenfeldi pap. Ford. Acs Zsigm. 50 kr.	
75. Feuilleton Octav. Egy nő naplója. Regény. Ford. Fáy Béla. 40 kr.	170. Petőfi Sándor. A helység kalapácsa. Hősköltemény. 20 kr.	
76. Macaulay. Barbé Bertrand. Fordította Angyal Dávid. 30 kr.	171. A magyar emigráció mozgalmai 1839—1862. Kosztut emlékirattal nyomán. 30 kr.	
77. Molière. A bot-osimálta doktor. Vigjáték. 30 kr.	172. Turgenjev. Költemények prózában. Ford. Coepey L. 30 kr.	
78. Louis-Landé L. Camarogei. Beszély. 30 kr.	173. Coppée Ferencz. Kiseb színművek. Ford. Csiky G. 20 kr.	
79. Godenstatd Frigyes. Shakspeare élete és művei. 40 kr.	174. Fáy András. A külföldiek. Vigjáték két felv. 20 kr.	
80. Merimés Prosper. Colomba. Beszély. 40 kr.	175. Roscher Vilmos. A nemzetgazdaság a klasszikai korban. Ford. M. G. 20 kr.	
81. Berzényi Dániel versei. Hatodik kiadás. 50 kr.	176. Theuriet. A hablény. Beszély. Ford. Sz. E. 30 kr.	
82. Kisfaludy Károly. Csalódások. Vigjáték 4 felvonásban. 30 kr.	177. Gaskóllós. Grandeur. Regény. Ford. Belényesi Gábor. 60 kr.	
83. Arago és Vermond. Az ördög naplója. Vigjáték. 30 kr.	178. Ebers György. Egy szó. Regény. Ford. Kacsányi Géza. 80 kr.	
84. D'Haussonville. Sand György. Francziából. 30 kr.	179. Malot Hector. A szépség vonzereje. Ford. Sz. E. 80 kr.	
85. Fekeli László gróf. Kegyzenez. Szomorujáték. 30 kr.	180. Wieland. Abjerták. Ford. Farkas Albert. 1 prt.	
86. Heysse Pál. A gróf kastélyban. Beszély. 30 kr.	181. Gyöngyösi I. Enek Thokoly és Zrínyi Ilona házasságáról. 30 kr.	
87. Musset Alfréd. Ne fogadj fel soha semmit. Vigjáték. 20 kr.	182. Aboul Edmond. A csonka-füli ember. Regény. Ford. Fáy J. Béla. 50 kr.	
88. Uchard Mario. Jean osillaga. Beszély. 40 kr.	183. Néményi Ambrus. A francia forradalom hírlapjai és hírlapjai. 30 kr.	
89. Bulwer Edward. A jövő nemzedéke. Regény. 40 kr.	184. Boltau. A költészetéről. Tanköltemények 4 énekben. Ford. Erdélyi János. 30 kr.	
90. Karr Alfonz. A normandiai Penelope. Regény. 50 kr.	185. Két házaspár. Vigjáték Picard után francziából ford. Csiky Gergely. 20 kr.	
91. Pulszky Ferencz. Eszmék Magyarorszag története phiosophiaijában. 30 kr.	186. Dugonics András. Kún László. Szomorú történet. Bevezetéssel Dr. Heinrich Gusztávótl. 40 kr.	
92. Macaulay T. B. A pápaság. Angolból ford. B. P. 30 kr.	187. Turgenjev Sz. Iván. Egy vadász iratai. Ford. Coepey L. 1 prt 20 kr.	
93. Mészáros Ignác. Kartigam. Regény. Ötödik kiadás. 30 kr.	188. Theuriet. A Andria nemi. Regény francziából. 20 kr.	
94. Amerikai nők. Rajzok és beszélyek. Fordította György Aladár. 40 kr.	189. Willoczki Henrik. Dr. az erdélyi emigráció népköltészet. 20 kr.	
95. Kölcsey Ferencz versei. Ötödik kiadás. 60 kr.	190. Longfellow Henrik. Hiavata. Ford. Tamási Gyula. 40 kr.	
	191. Kazinczy Gábor. Emlékbeszéd Szemere Pál felett. 20 kr.	

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest egyetem-utca 4. sz.)

31. SZÁM. 1889. BUDAPEST, AUGUSZTUS 4. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre — 3 • Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi és csatlalag

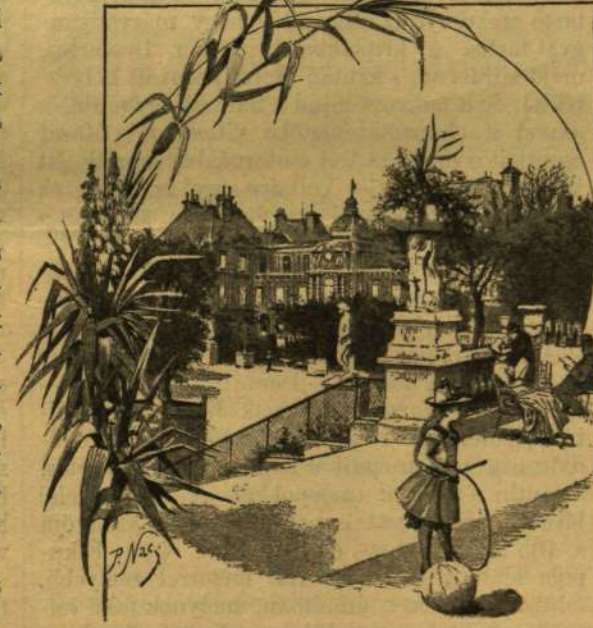
PÁRISBAN.

A turin-párisi ut alkalmából.

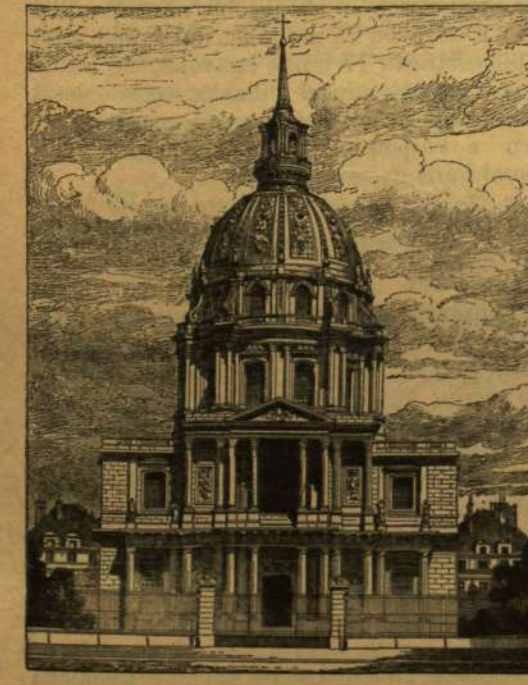
II.

Századok munkájának, szerencsés körülmények hosszú időn át tartó találkozásának eredménye az, a mi Párist Európa legelőkelőbb városává tette, oly világvárosá, a hol a nemzetközi forgalom elevenen pezseg s a hol a művészet, a tudós, az iparos, a kereskedő s az életörömök embere oly nagy mértékben találja föl a maga elemét, mint tán sehol egyebütt.

E világhire már a régmúlt századokba visszanyúl, mikor a földkerekség minden részéből ide-sereglettek a kiváló szellemek, hogy a híres egyetemen avattassák be magokat az itt rendkívüli művészettel üzőtt scholasztikai tudományok titkaiba. Kitérő helyi és geografiai képvise korán tette egyuttal az ipari és kereskedelmi tevékenység gőczpontjává s a párisi nagy búcsúnak, mely a város és St. Denis között minden év júniusában tartatott, már a XII. és XIII. század folyamán messze terjedt híre. A kezdetben csak a szajnai két szigetre terjedt Lutetia akkor kezdeti hatalmasa, titkeznai is, s ma is tisztelettel parancsoló épületei, a Notre-Dame, a Szent Jakab torony, a Sainte-Chapelle még ez időből

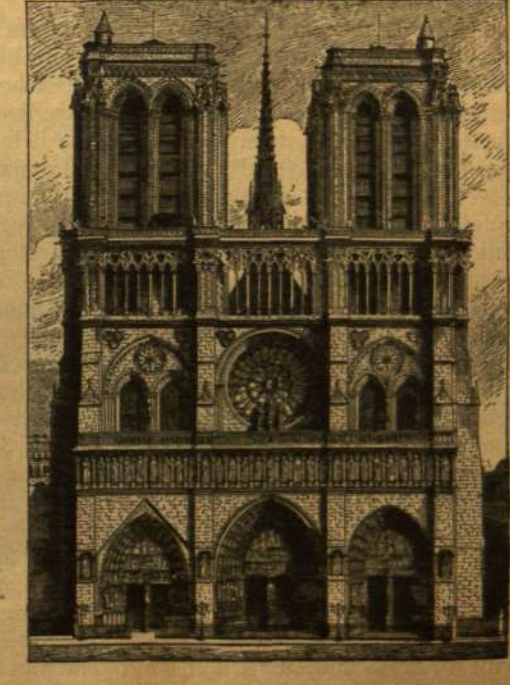
A LUXEMBOURG-PALOTA — PALAIS DE LUXEMBOURG.

A BOKKANTAR TEMPLOMA — DÔME DES INVALIDES.

A PANTHEON.

A NOTRE-DAME-EGYHÁZ.

KÉPEK PÁRISBÓL.

összegyűjtött, az mind Párisba vándorolt. A nagy császár nagyművi építkezésekkel igyekezett Páris népének a figyelmét elvonni a politikától. Űszeket a Louvret a Tuileriákkal, áttőre a Rivoli-utczát, fölépíté a tözdepalotát. Az ő parancsára keletkeztek a piacok, hidak, rakodópartok, csatornák, csakhogy alkotásainak nagy része az ő bukásával felbomlott.

Hatalmas fejlődést nyert Páris a restauráció idejében is. Ez volt az az idő, a mikor Páris kezdett uralkodni az európai lelki világ, izlés, művészetek, irodalom, ipar, divat fölött. A júliusi forradalom utáni idő befejezte I. Napoleon építkezési műveit, a köztérre, épületekre, hidakra, rakodókra, templomokra többet költöttek százmillió franknál.

De mindezek az alkotások elhomályosulnak azokhoz képest, a melyeket a második császárság ideje fölmutat. III. Napoleon híres szajnai prefektje, Haussmann, tömördek zeg-zugos utczát rotatótt le s állított helyökre széles, egyenes boulevardokat, tágas köztérreket, palotákat, színházakat, templomokat, katonai laktanyákat, úrházakat, vágóhidakat s más műépületeket. A parkok és kertek tündéri dísz öltöttek s általában egész Páris oly meglepő szépséget nyert, hogy méltán mondhatá magát a városok király-nőjének.

Ime Páris építési történetének rövid vázlat.

Ha most Páris utczáin, avenuein, boulevard-jain végig megyünk, lehetetlen azt azon rendben tennünk, mint mult heti cikkünkben tevők, a hol megindultunk a Szajna jobb oldalán a várost ketté szelő legnevezetesebb útvonalon s megálltunk az előtt, a mit benne legfigyelemreméltóbbat találunk. Ily módon hetekig kellene kalandoznunk, míg a nagy világváros nevezeteseinek csak egy részét is sorra ejthetnők. Azért az alábbiakban föl fogjuk találni magokat e nevezetéseket, tekintet nélkül helyi fekvésükre, egymáshoz való közelségükre s kezdjük Páris egyik legregibb műépületén, a nagy híru *Notre-Dame* (Boldogasszony-) templomon.

Ez ódon épület Párisnak legrégebb városrészében, az u. n. *Cité*-ben fekszik, a hol Julius Caesar idejében a gall *Lutetia Parisiorum*, utóbb az ó-frank Páris állt a Szajna két felé szakadó ága közti nagyobb szigeten (a másik kisebbik Sz. Lajos szigetének nevezetik). Itt volt a régi királyi palota (melynek helyén ma az igazságügyi palota — Palais de Justice — emelkedik), benne a ma is meglevő Sainte-Chapelle s több nagy templom, csodátevő képekkel, a püspöki palota, a híres *Hotel de Dieu*, ma az agkok és szegények ápolóháza, akkor zarándokok szállóhelye. Ma már a Cité nem középpontja Párisnak, de egyházi építményei ma is a legszebbek s köztük legkiválóbb a *Notre Dame*, előtte nagy térről, közepén Nagy Károly lovagszobrával, szemben vele a rendőrfőnökség, e mellett a kereskedelmi törvényszék palotájával.

A Notre Dame a párisi éresek székesegyháza s még a IV. századból származó régi templom helyén 1163-ban tették le alapkövét s 1182-ben szentelték föl, de egészen csak a XIII. században fejezték be, kivéve a tornyait, melyek ma is befejezetlenek, a mi egyesülve az alacsony talajjal, melyen épült, kissé nyomottnak tünteti föl az épületet. Mindazáltal tekintélyes, hatalmas egy épület, s kivált 1845-ben történt restaurációja óta méltóságos hatást gyakorol a szemlélőre. Legszébb része a XIII. századból származó homlokzata, melyet rajzban is bemutatunk s mely a legregibb a maga nemében. Maga a templom öt hajóra épült 127 méter hosszban, 48 m. szélességben, késő goth modorban. 75 pillér emeli a hatalmas boltzatot, mely a középhajó fölött 34 méter magas. A belső oldalhajók fölött folyosók vonulnak, melyeknek a belső hajóra nyíló arkádáit 108 kis oszlop emeli. Fölöttük 37 nagy ablak. A kapuivék ablakainak üvegfestései föléte figyelemre méltók. Az 1750-ben épült orgonának 86 regisztere és 5266 sípja van. A torony tetejéről a kilátás igen szép, mert végtekintést nyújt a Szajna hidjain. A déli toronyban van a világ egyik legnagyobb harangja — Bourdon de Notre Dame — mely 16 ezer kilogrammot, maga az ütő 488 kilogrammot nyom.

Az írók és művészek körének vezetése alatt Párisba utazó 850 magyar az által kívánta rokonszenvét kifejezni a francia nemzet iránt, hogy meglátogassa egyik legnagyobb fiának, a század legnagyobb költőjének sírját s megkoronázza azt. E sir a *Pantheonban* van, mely Párisnak szintén egyik legnevezetesebb műépülete s szajna balparti városrész legmagasabb pontján, azon a helyen épült, a hol az 512-ben itt eltemetett Sz. Genována sírja áll, s e fölött egy kápolna, utóbb templom, mely azonban roskadozó állapotba jutván, a XVIII. században lebontották. Az új épület alapkövét XV. Lajos tette le s ugyancsak Páris védszentjének, Genováának emlékére szánta. A forradalom 1791-ben nevezte el Pantheonnak s szentelte a rajta olvasható fölírás szerint «a hálás haza nagy embereinek.» Nem is voltak-ei templom, noha nagy arányával valóban lelket emelő hatást kelt. Görög kereszt alakjában, 112 méter hosszban, 84 m. szélességben épült s tetején 83 méter magas kupola boltozza be a tetőn kimagasló kerek köhengert (dobot), melyet nyitott oszlopfolyosó körit. Bejárata egy kolosszális kapuzat 22 korinthi oszloppal, melyek 25 méter magasak s a római Pantheon bejáratára emlékeztetnek. A 36 méter magas párkányzatot David d'Angers szobrásznak egy híres dombormű-faragványa díszíti, melynek fölalja, a fiának koszorukat osztogató 5 m. magas nőalak Franciaországot jelképezi. A bejáráthoz tizenegy lépcső vezet. A Pantheon belső falai nagy részben még puszta, most festik tele freskókkal a leghíresebb francia művészek. A sírkápolnák, köztük a Hugo Viktoré, a földalatti folyosókban vannak. Az oldalhajókat a mellékhajóktól oszlopok választják el, míg az óriási hármaskupolát pillérek emelik. A kupola belsejét díszítő képek a halált, a hazát, az igazságot és a dicsőséget jelképezik. A jobbfelől kápolna Genována ereklyéinek van szentelve, az ereklyetartó szekrényt az oltár fölött négy márványangyal tartja. A kriptákba legelőször Descartes, majd Mirabeau, s azután Marat holtait helyezték el, de a konvent mind a hármat eltávolította, s amazt a clamarti temetőbe vitték, míg Marat csontjait a montmartrei csatornába szórták. Itt vannak Rousseau és Voltaire sírjai is, de ezek üresek. Ez utóbbival szemben van azonban a Pantheon építőjének, Soufflotnak a ravatala, továbbá Lagrange, a híres matematikus, Bougainville, a nagy utazó, Lannes tábornagy s néhány szenátor ravatala.

A Pantheonhoz alakra sokban hasonló épület az *invalidusok domja*. — Dôme des Invalides. — mely már a Marsmezőn emelkedik, a világkiállítási terület egy részéhez közel. 60 méteres oldalú négyzetben épült s kapuzata két emeletes, korinthi és dóriai oszlopokkal. A mindenfélől látható aranyozott kupola 27 méter átmérőjű s 105 méter magas, de csak fából épült. E kupola alatt, a padozatnál hat méterrel mélyebben, fölül nyitott kerek sírboltban, melynek falai esz-szolt gránittal vannak bélelve s tiz márványdomborművel és 12 gyözelmi nemtő alakjával díszítve, — van I. Napoleon ravatala, egy 1350 mázsás vörös-barna homokkődarabból faragott koporsó, melynek csak idehozatala is (Finnlandból) 140 ezer frankba került. A kriptá padlózata egy mozaikból rakott óriási babérszorú köriti, maga a koporsó 2 méter széles s ötödfél hosszú. A fölébe boruló, belől festményekkel díszített magas kupola széles felhomályt vet a kriptára. A hozzá való bemenet a régi invalidus-templom földtára mögöl szolgál, s lépcsőkön kell hozzá lemenni jobbról-balról. Itt vannak Duroc és Bertrand palotatársalloknak, a császár kedvenceinek a ravatalai. A kriptá fölött egy mondat olvasható a nagy császár végrendeletéből: «Azt kívánom, hogy haviamat a Szajna partján helyezték el, a francia nép körébe, melyet én annyira szerettem.» A kapu mellett két felöl két óriási bronzkarriád, egyik a föld golyót, másik a koronát és uralkodópálczát emelve. Itt vannak Vauban és Turenne fekvő márványszobrai is.

A város muniicipális életének központja a *Hotel de Ville*, a hasonló nevű téren, a Szajna partján, Páris városháza s egyik legszébb palotája. A kommunisták által 1871-ben lerombolt városház helyén épült a réginek alakjára, de nagyobb méretben, faragványokban gazdagabban s czélszerűbb beosztással. Rácsoszáttal körített szász veszi körül a mindenfelől szabadon álló épületet, mely a francia renaissance modorában épült lapos tetejű kupolákkal a sarok-

pavillonok fölött, padlás-ablakokkal, magas, díszített kéményekkel s ékes toronnyal. A gazdagon tagozott homlokzatot, melynek közepén nagyszerű óra látható, számos szobor, faragvány, oszlop díszíti, valamint az udvarokat is, köztük olyanok, melyek még a régi épületből valók.

A főosztály első emeletén van a tanácssterem, mellette nagyobb gyűlések számára a tágas Salle St. Jean, mellette a nagy díszterem és a társalgó, elfogadó és tánczterem, — ugyanazok, melyekben Páris községhatóságai a tágas utazó társaságot üdvözölték és megvendégelték. E terem fölötté díszes. A Szajna felől vannak a prefect hivatalos termei, melyekhez külön bejárat is vezet, oldalt bronz oroslóknak. Az épületnek gyönyörű udvarai, tágas folyosói és csarnokai vannak, festményekkel és faragványokkal gazdagon elharmozva.

Már építési módoránál fogva is egyik legfeltűnőbb épülete Párisnak a *Luxembourg-palota*, melyet IV. Henrik özvegye, Medici Mária építtetett még a XVII. század elején. Némileg a florenzi palotákra emlékeztet, de azért határozottan francia alkotás. Főhomlokzata, melyen még az eredeti alak fölismerhető, s a Vaugirard-utca felé néző 90 méter hosszú épület, három pavillonból áll három emelettel, melyek fala föloszlopokkal van díszítve. Egész a forradalom idejéig fejedelmi lakhely volt s utóljára a provençoi gróf (a későbbi XVIII. Lajos) birta, testvére, XVI. Lajos ajándékából. A konvent általi fogházáza tette s mint foglyok itt ültek a többi közt Noailles marsall és neje, Beaucharnais gróf és neje, Jozefine, a későbbi császárné, Camille Desmoulin, Danton, Robespierre, stb. Az első császárság alatt a szenátus, Lajos Filópalat alatt a párek kamarája, most ismét a szenátus ülésze benne, melynek elnöke is itt lakik az u. n. Petit-Luxembourgban, a nyugati szárnyban, mely egykor Richelieu bibornok lakosztálya volt. A palota egyik legszebb terme a nagy államférfiak szobraival és képekkel díszített ülésterem. Maga az épület különben egész műgyűjtemény s a hasonnevű muzeum tárgyai — élő mesterek alkotásai — is itt voltak elhelyezve, melyek most a Musée Luxembourgban a Louvre állandó és a Salon évi kiállításai között mintegy a kapcsolatot képezik. A palotát környező kert egyetlen megmaradt renaissance-kertje ma Párisnak s márvány szökőkútjaival, kettős lépcsőzetével és kőbalusztrádjaival meglekítőre egyik legérdekesebb helye.

Hogy Páris tömördek színházait se mellőzzük ez ismertetésben, bemutatjuk itt az *Eden-színház* homlokzatát. E színház a Boudreau utczában van s az «Angot asszony leányai»-féle orettel lett fölötté népszerűvé. Ez is azon színházak közé tartozott, melyek a magyar társasághoz minden nap küldték előadásaira kiosztás végett jegyeket.

S ha már Angot asszonynál, a híres párisi kofánál vagyunk, szóljunk valamit Páris gyomráról s ezzel összefüggésben a híres *központi árucsarnokokról* is. — Halles Centrales. — Páris évenként 174 millió marha- sertés- és ürü-, s ötödfél millió lóhust, 25 millió kilogramm szárnyast és vadat, 240 millió kg. fözeléket, zöldséget és gyümölcsöt, — ebből több mint 8 millió kg. szőlőt, továbbá 25 millió kg. halat, több mint 8 millió osztrigát, 17 millió kg. vajot, 20 millió kg. tojást és több mint 6 millió kg. sajtot emészt el. És ez a tömördek élelmi szer legnagyobb részében a központi árucsarnokokon keresztül vándorol Páris gyomrába.

Ez a *Halles centrales* legnevezetesebb fedett piaca Párisnak, melynek meglátogatását, különösen reggeli 5—6 órakor kár elmulasztani, kivált nyárszakán, mikor mérheterlen mennyiségű virág is özönlik ide. Egy tömekege ez tizenegy óriási, egészen vasból és horganyból alkotott épületnek, u. n. pavillonnak, melyek Baltard tervei szerint készültek s melyeket egy 32 méter széles fő- és számos 15 méter széles mellékutca választ el egymástól. A négy, csak újabban épült pavillon nem számítva, a tiz regibb közül a hat keleti pavillon 166 méter hosszúságra s 124 méter szélességre terjed s 88 ezer négyszög-métert borít. A telek és az épület 60 millió frankba került. Minden pavillonban 250 elárúsító hely vagy boutique van, melyek mindeniket 4 négyszög-méter területű s melyekért az elárúsító napjára 20 centime-ot fizet. A földalatti rakodók 1200 osztályba osztvak s mindeniket gázal világítják. Ezekbe a pavillonok sarkán vezetők lépcső viszen.

Már este kezdik a másnapra szükséges élelmi szereket szállítani, a mihez nem kevesebb, mint 15 ezer kocsi szükséges, hogy hajnalra a csarnok mindennel el legyen látva. De hajók is szállítanak élelmi szereket s egy ily élelmi szerek piacát a *Pont neuf* mellett mutat egyik képnünk. A kora hajnali órákban árverést tartanak a viszont elárúsítókkal s csak azok eltávoztá után kezdődik a kicsiben eladás. Találni itt mindent, a mi inynek, száznak tetszik, az év minden szakában, mert hiszen az afrikai provinciák is ide szállítják terményeiket, sőt a külföld is idehozza, a minek jó árát kívánja látni. Nincs az a zöldség, az a ritka gyümölcs, az a hal, a mi minden időben ne lenne kapható. S ha megmondjuk, hogy a mit Páris egyedül csak husban, borban és kenyériben elemészt, az naponként 2 millió frankot képvisel, — hát még a mi e három fő élelmi cikken kívül a Halles centrales árubődéiben fálhalmazva áll!

A Bastille-től egy utca — Rue de la Roquette — egy egy sokat emlegetett temetőhelyéze, a *Père Lachaise*-hez vezet, mely utczában a fiatal gonosztevők és az elítéltek börtöne van, mely utóbbin addig tartják a bünsöket, a mig guillotine alá vagy a gályákra nem szállítják őket. Ez utczában vitték végbe a kommunisták legvértelenebb tetteiket, a mikor a foglyoként őrzött ceszek közül főbe lövették Páris érseket, Bonjean elnököt s még vagy hat előkelő papot. Ugyane börtönből hurcoztak el 28 esendőrt a közeli temetőbe, a hol egyszerűen lelővődöztek, míg a börtön ajtajait fölnyitván, az elítelt gonosztevőket fegyverrel látták el, s a kommunisták foglyaira eresztették.

Egyik képnünk bejáratát tünteti föl az ez utczából nyíló *Père-Lachaise* temetőnek, mely Párisnak legnagyobb s legnevezetesebb temetőkező helye. A Szajna-jobbparti városnak a Port St. Denis-től terjedő egész részéből ide szállítják az elhunytakat, de más is temetkezhet ide s Párisban egész divat nyugvó helyet e temetőben vásárolni. Csak 1804-ben kezdtek használni e hatalmas emelkedő helyet, mely már 44 hektárra nőtt, de már is száunk bizonyul. A temetőből szép kilátás nyílik Párisra, kivált a reggeli órákban. Mindenszentek és halottak napján százezzer emberrel több látogatója meg a temetőt, mely tömördek síremlékek van tele, melyek között igazi műbecselel bírók is nagy számmal fordulnak elő.

TOMPA EMLÉKSZOBRA ELÖTT.*

Virágregék ihlett költője, Tompa!
Beteg szívvedre enyhe balszamat
Kerestél sudár fenyeszek tövében,
Feketehegy enyhületet adott.
Szűnke a láz tüze, s el-elmerengve
Hallád, hogy a vadvirág is cseveg:
«Há dalnokunk! borult kedélyvilágod
Egén ne lássunk barna felleget!»
Kedvenceid sohaját halva itt,
Mosolyra nyíltak édes ajkaid.**

Kihűt a szív! Rídeg sir öble zár el,
De szellemedre nem vet árnyat éj!
Dalod: sugár! Hazát szeretni gyulaszt,
Szerelmét gyújt: varázsa égi kéj!
Örök szobort emeltél önmagdnak,
Talapatza százezrek szíve let:
Aranybetűkkel írva, vésvé rája,
Szerény költő, halhatlan érdemed!
Tied legyen e mai ünnepély,
Géniuszod lebegjen itt — s regélj!

Te néma kő! mely a művész kezében
Alakot öltve felidézéd őt,
Fájó szívét s a tört kobozt ne mutasd,
Ma ne lássuk a *Tompa-pihenőt*,***
A hol hús, árnyas utakon bolyongva,
Gyöngéd szívéből hús sohaj fakad:
«Halál közelg! Tűnő porsátoromnak
Tovább időzni itt lenn nem szabad!»
Az illat árja mint a légben úsz,
Igy szállj felénk, oh áldott Géniusz!

* Fölolvastott az emlékszóbor leleplezésekor Feketehegyen, júl. 25-ikén tartott ünnepély alkalmával.
** A vadvirágokat nagyon szerette, s örült, ha egy-egy vendég ilyenekkel kedveskedett.

*** Így nevezik azt a helyet, hol Tompa meg-megpihent.

Légy áldva, Géniusz, hogy Tompa nevén
Enyészetnek komor köde nem ül!
Feketehegynek is nagy ünnepe van,
Forró imánkba hála-könyv vegyül;
Ah, mert örömdalt zengve szobrod előtt,
Hazát bejárva döng a bérceken:
«A dalnok első szobra ez!»* jelleve,
Hogv a költő nem élt itt jeltelen.
Oh Tompa, szólj! az erdő is dalol;
Virág susog, a fenyves meghajol.

Virágregék lángelkű dalnokának
Márványszobrára illik a virág;
Hisz' élte alkonyán bú vihara dult,
S örömtelen a romba dől világ.
Szerelmem, hit vigasztalák s ha dalolt,
Aludt a kin, el-elpihent a gond,
Remény sugára gyult közeljövőben,
Koszorút lát redőzött homlokon.
Mit álmodál, nem hiu képelet:
Koszoruznak női gyöngéd kezek.

A lantos édes álma teljesülve:
A babér márványhomlokára tűzve.

Feketehegy, 1889. júl. 25.

KÖNYVES TÓTH KÁLMÁN.

RÉGI KÉPEK.

IRTA P. SZATHMÁRY KÁROLY.

IV. A tordai híres malom.

Senki sem tudta kitalálni, hogy két olyan hatalmas ur, mint *Teleki Mihály*, a fejedelem ő nagysága első tanácsosa, az ország fővezére, és *Apor István* uram, az ország főrendátora, ki nek arany-ezüst kupát száz száma számították és a ki, mint a nép beszélt, ezüst pénzét udvarházai padlásán lapáttal forgattatta, hogy meg ne penészedjék — miért pörölhet egy hitvány malom felett?

Hitvány malom? No eztépen nem lehetett mondani; mert szép négykerékű malom volt az, mely az Aranyos vize hajtott, és a melyet az egész vidék annyira kereste, hogy a szekér egy állott ott mindig körülötte, akár egy tábor.

De hát azért még sem illet, hogy a két főur egy kitéte magát érette, hogy mondhatni városát folytattak egymás ellen és Torda városát is, az egyedüli jogszerű tulajdonost ki akarták a malom birtokából szorítani.

Találgatták is eleget, mi lehet oka, hogy két ilyen nagy urnak így fáj a foga épen egy malomra, melynek árát egy Apor a mentéje újjából is kirázhatná, de csak nem jöttek reá az okára, utóljára is az ősi magyar természetet okolták, mely «jussát nem hagyja.»

Pedig hát egészen más története volt ám ennek, melyet csak Vida György, Torda városának tréfás polgármestere tudott meg; ő beszélt el azután Cserey Mihálynak, a krónika-írónak.

Teleki Mihály igen szeretett holdvilágos estéken utazni s kivált nyárban mindig az éjszakát választotta a nappali hőség helyett.

Igy történt, hogy egy szép júniusi estén, midőn tordai szálló házából jöve ki, jó négylovas hintáján, mely után lovása híres deresét, a «Kálmánt» vitte vezetőken, még nem érte el az Aranyos hidját, midőn ihol a süri topolya-berekből csak előbukkan Apor István uram fakó lován, minden kíséret nélkül, mi azonnal szeget ütött Teleki fejébe, mert jól tudta, hogy Apor félénk ember és sohasem jár félmértföldnyire sem 40—50 föből álló kíséret nélkül.

A kopasz ur, Apor uram arca elvörösödött, midőn ily hirtelen szemtől-szembe jutott a hatalmas miniszterrel s hogy zavarát fedezze, arczát, homlokát kezdé törölgetni.

— Adj Isten! — mond Teleki, Apor zavarán

* Tudunkkal ez az első nyilvános szobra Tompának.

teljes szívvel gyönyörködve, — honnan jó kegyelmed szerelmes atyámfia ily későn és kíséret nélkül?

— Csak ide le mentem a *malombá*; mert azt állíták, az egyik köve meghibázott, hebegi Apor, aztán egy kissé megkéstem... Szerencés utat kegyelmednek! Szinte irigylem az utját.

— Dejszen! — gondolja magában Teleki, — ez a tökéletlen most nem mondott igazat. Valami kalandra jár a nebulo. Megállj, mert végére járok. Hej kocsis, — folytatja hangosan, — csak hajts lassan Gerendig és ott állj be a Keményék kastélyába. Te pedig Palkó, — folytatja a lovászhoz fordulva, — miközben a deres paripa kantárát átvette tőle, — bevársz itt a hídánál.

Azután a hatalmas ur felvetette magát paripájára és elvágatott az Aranyos berkében.

Már jó magasan állott a hold, mire Teleki visszatért a malomból. Megnézte, megigazította-e a repedezett követ, arról nem szólt az írás; anynyi bizonyos, hogy lovaslegénytől levelet küldött Aporhoz: adja el neki a malomhoz való jussát, ad érte ötszáz tallért, mennyinek interesseit bizony be nem hozza; de még az is meglehet, hogy Apor a maga részét nem is igaz jussal bírja; majd utána nézet s ha ugy találja, majd nem lesz se pénz, se posztó; sem 500 tallér, sem malomjus.

De Apor István uram keményen visszairt, hogy ő ugyan a tordai malom jussát nem ötszáz, de ötezer tallérért sem adja; ha tetszik, ám pereljen ő kegyelme; nem hiszi, hogy a világ összes archivumában föltaláljanak egy krajczárnyi Teleki-just a tordai malomhoz.

Ámde azért volt Teleki hatalmas miniszter, hogy a dolgot kimódolja: egy tordai polgár jussát megvette, azután pedig megtámadta az Apor jussát.

E pör miatt mindkét főur gyakran kereste fel Tordát és sürűn látogatták a pörös malmot is; pedig a malomkő már régen ujjal volt kicsérelve,

Midőn már a perpatvar annyira ment a két ur között, hogy itt-ott halálos gyűlölséggé vált: egyszerre csak találkozott a két ur hintóstól és kíséretestől a Tordáról Enyed felé vezető «Virágos-Völgyben.» Teleki a Látótetőről ereszkedett le; Apor arra ment fölfelé.

Midőn a jó ur Telekit megpillánta, itt-ott hogy vissza nem fordítá hintóját, de már késő volt. Félt, hogy Teleki nagyobb kísérettel levén, elveri a port rajta.

De Telekit ezuttal jó kedvében találta.

— Nos atyámfia! — kiáltott ez mosolyogva, — nem perünk már a tordai malomért. Egész jussomat eladom kegyelmednek 50 denárért, ha kell... Szerencés utat!

— De hát mi történt? — kérdi Apor megütöközve.

— Az Aranyos árkot változtatott s elhagyta a malmot. Abban ugyan nem öröl többet kegyelmed! Hahaha!

Apor alig várta, hogy az Aranyoshoz érjen s megtudhassa a dolgok állapotját. Fakóján egyenesen odavágatott a malomhoz, melyből nem ment el a víz, mint Teleki állította. Forgott rendesen mind a négy kerék.

— Itthon van a molnáré? — kérdi azután megörülve a kellemes meglepetésnek.

— A szép molnáré? — kérdi az egyik tordai örülő gazda, — nincs biz' a nagyságos uram; nem is lesz itt többet itthon, mert Teleki uram ő nagysága elszegődött és el is szállította. Geryneszegre.

A buzgó, vallásos Apornak egy kis teremtette szaladt ki a száján.

— Ezért mondotta hát, hogy a malmot elhagyta az Aranyos! — sohajtott fel a jó ur s

maga is, lova is csüggedt föl tértek vissza a hidhoz. — Azontul a tordai malmot sem pörölte senki.

V. Hol vannak azok a tatárok?

Dobay Péter uram, egy szilágysági régi nemes család ivadéka, békeszerető szántóvető volt; gazdaságát jó rendben tartotta, — de sohasem elegyedett a politikába.

Mint igazi böles ember, belátta annak a latin közmondásnak igazságát, hogy, «qui bene latuit, bene vixit» (a ki jól elrejtőzött, jól élt) és Dobokamegye egyik félreeső helységében megvonnulva, egészen gazdaságának és családjának élt; nem vallotta magát sem kurucznek, sem labancznak s ha épen valami sarzra megkeresték, megfizette és élt tovább nyugodtan. Jobbágyai is szerették az öreg jámbor urat, mert azoknak valódi atyjok volt, kihez szükség idején

szorgalmas gazdasszonyok voltak, hogy hírok ment három vármegyében.

Igaz, hogy szépek is voltak mind a hárman, a mi elég gondot adott az öreg urnak, mert egyszerre nőttek fel eladókká; Köblösre pedig alig vetődött egy-egy jóra való fiatal urfi egy-egy esztendőben. Neki kellett mellettök lenni, velök foglalkozni egész nap hosszat, mint valami garde des dames-nak.

Az 1717-ik év nyarán is együtt mentek ki atya és három leánya az öreg urnak szépen mivel terjedelmes szőlőjébe.

Augusztus volt; zsendült már a szőlő szépen; Anikó és Juczika a szüretelő-ház magas konyhájának lobogó lángja körül foglalkoztak, hogy atyjoknak jó ebédet készítsenek; Juczika palacsintát sütött, Anikó pedig a kis szolgáló által forgatott libapescenyét zsirozgatta.

szép kilátásban, mely a közeleső falu felé és azon túl kinálkozott.

Midőn ekképen gyönyörködnek, egyszerre csak kiesett a pipa az öreg ur szájából.

— Nézd csak Sáríka, — mond rémülten — épen a házuk tájékán nehéz füst- vagy porfelhő emelkedik! Csak nem gyújtotta fel valami gonosz kéz az asztagokat?

Sáríka fölugrott s jobb kezét ernyőként bogárszemei fölé tartva, fölkiáltott:

— Bizony édes apám, van ott füst is, por is; nem tudom mi történhetik, de az emberek arra kifelé menekülnek a faluból.

— A biz a! . . . Na nézze az ember! . . . Tyű láncos lobogós, hiszen azok tatárok! . . . És épen erre tartanak; bizonyosan észrevették, hogy füstöl a kémény.

— Minket itt a fa árnyékában nem látnak —

AZ ÉDEN-SZINHÁZ HOMLOKZATA.

ZÖLDSÉGES PIACZ A PONT-NEUF UTCÁBAN.

A KÖZPONTI ÁRUCSARNOK — HALLES CENTRALES — GYÜMÖLCSÖS PAVILLONJA.

KÉPEK PÁRISBÓL

Dobay Péter legnagyobb leányával, Sarikával fölment a szőlőbe, az ebéd végére szép rozsdászinű erdélyi muskatályt szedni.

Az atya és leánya épen odaértek, hol a szőlős táblát szép százados diófák szegélyezték. Dús és szellős árnyékuk mintegy hívogatta az embert, hogy az alattök levő zöld gyepre leheveredjék.

Sáríka, ki dalogatás közben már teliszedte kis füles-kosarárt nem is sokat kínálta magát, hanem kék házi-szöttes rokolyáját fölhajtvá, letelepedett az egyik öreg diófa alá. Az öreg ur hosszuzáru tajtékpipájával elő s hátra bandukolva a szőlő között, számlálgatta a gerezdeket. Néha azután fölütötte fejét és gyönyörködött a

mondja élénken Sáríka. — Tudod mit? taszits fel engem a fára és mászkálj fel te is utánam; a lombok eltakarnak mindkettőnket.

— De hát a leányok?

— Azóta észrevehették ök is és majd ebujnak padra, pinczébe, vagy valahová; annyi idő nincs, hogy mi menjünk le innen a hiradásra.

— Igaz, — mondja az öreg ur keserű rezignációval; — legfőlebb, hogy velök együtt minket is elfognak!

És a kapaszkodó Sáríkat föltaszítva a diófára, maga is utána mászott és egy öreg faágnak nekivette hátát, keményen füstölni kezdett.

— Az Istenért ne füstölj! — kiált Sáríka rémülten — magad család ide a tatárokat.

— Az igaz. Pedig ide nem látnak; igaz, hogy mi sem láthatunk semmit!

S az öreg ur szomorúan akasztotta egy ágra kivert pipáját.

Egy felóra telhetett el így halálos felelemben. Eleinte vad kiáltások hallatszóttak föl alulról; de egyszerre néma lett a vidék és elhallgatott a zaj.

Az öreg ur nagy óvatossággal szállott alá s körültekintett a vidéken. A faluban égtek még az asztagok, de különben csöndes volt minden. Az ut mentében emelkedő utolsó domb tetején porfelleg emelkedett, melyet a tovaszárguló tatárok vertek föl.

Egyszerre csak Sáríka is ott termett az öreg ur mellett.

— No leányom, — ugymond az öreg, — most az egyszer Isten jóvoltából meg vagyunk mentve! S nagyot emelintett taplóból készülő süvegén.

Sáríka pedig csak nézett a távol ügető tatárok után.

— Meg bizony! — mondja, egyszerre sírásra fakadva — csak-hogy az Anikót meg a Juczikát amott viszi a tatár! Mi lesz belőlük szegényekből?

— Azt itt hagyták! — mondja siránkozva Sáríka. Valóban úgy volt. Mint később megtudták, a betört tatárokat mindenfelől szorongatta a felkelt nemesség és azért siettek olyan lóhalálában Szatmár és Máramaros felé.

Dobay Péter pedig elkeseredésében ráütött az asztalra, hogy a libapescenye csak úgy tánczolt belé.

— Már pedig én visszaszerzem az én kedves Anikómat, Juczikámat, ha minden vagyonomat reá kell is fizetnem s ha a lábom térdig elkopik is!

— Jól teszed biz' azt édes apám, — nyögi Sá-

Levelét, sajátkezü levelet írt mind a két leány.

Anikó megírta, hogy őt az a Mirza khán, a ki elrabolta, nőül is vette; bíborban, bársonyban járhatja, aranyos palotában lakik és a mi fő, már van is egy szép kis borzas tatár fia. Tisztelet atyját, de haza mindezekért nem mehet, sőt nem is vágyik. Küldött is Sáríkáknak egy szép gyöngyös kősonyút ajándékban.

Juczikát egy fiatal tatár vezér tette nevévé, és ez is csaknem azt írta, a mit Anikó. Hívta atyját és testvérét, látogassák meg Baku Szerajban, Krimia országban. Ez csak a szép, boldog ország! Tanúságul ő is küldött egy aranyvarrottas kendőt.

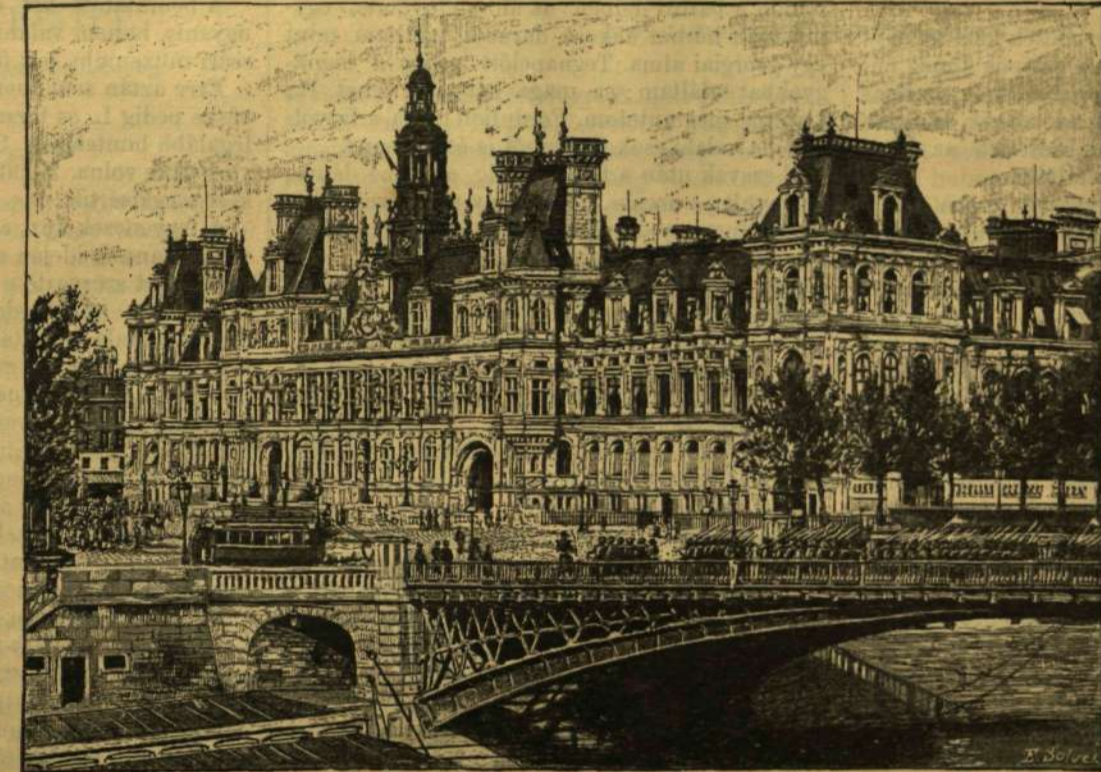
Dobay Péternek mit volt mit tenni? Meg kellett nyugodnia a jó istennek eme különös, de utójára sem gyászos végzésén.

Kevesbb tudott megnyugodni szegény Sáríka, ki mód nélkül unta magát Köblösön egyedül.

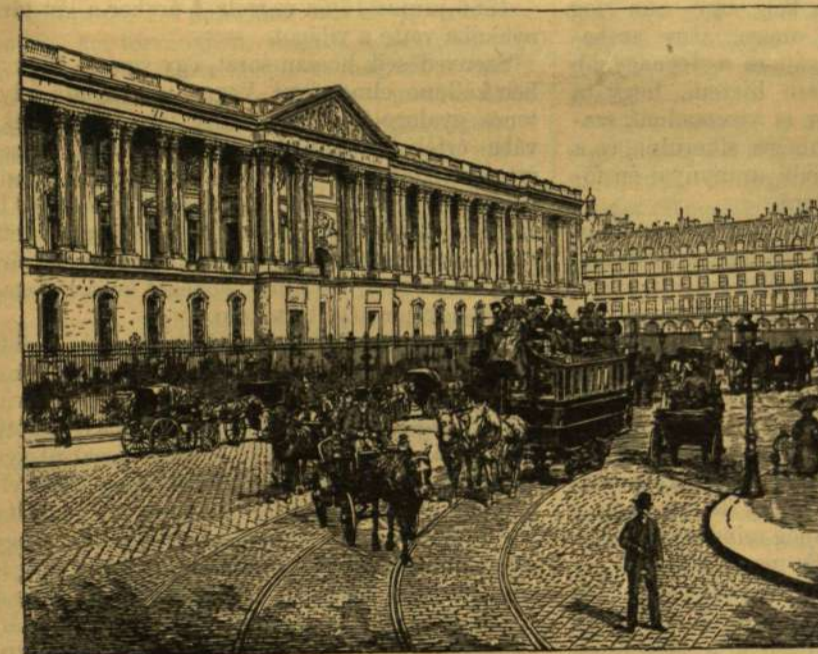
Eltelt egy-két esztendő és a szép leány egyre kedvetlenebb lett; az öreg ur nem győzte vigasztalni.

Egyszer azután Sáríkából igazán kifakadt a fájdalom.

— Ugyan édes apám, mondja meg csak: hol vannak azok a tatárok? Nincsen-e hire,

A VÁROSHÁZA — HÔTEL DE VILLE — A SZAJNA FELŐL TEKINTVE.

A LOUVRE HOMLOKZATA.

A DE LA ROQUETTE-UTCZA A PÈRE-LA-CHAISE-TEMETŐ BEJÁRATÁVAL.

KÉPEK PÁRISBÓL

— Ne beszélj már! — kiált elképedve az öreg ur, — honnan vetted azt a bolondságot?

— Hát csak onnan — zokogja Sáríka — hogy az egyik tatár lováról az Anikó fehér szoknyája, a másíkról a Juczika rózsaszínű rokolyája lobog!

— Lehetetlen az! — mondja az öreg ur s három lépést is lépve egyszerre, majdnem orrán csuszva jutott le a szüretelő házig. . .

Biz' úgy volt az. Elvitte a tatár a két szép kisasszonyt, még a kis Anicskát, az oláh szolgálót is továbbította valami nem válogatós tatár úr.

— Úgy látszik, jól voltak lakva; nem kellett nekik sem libapescenye, sem palacsinta, mert

rika, — mit csináljak én már most egyes egyedül?

— Bemegyünk Kolozsvárra, Nagy-Szebenbe, Bécsbe, ha kell, Konstantinápolyba, — mégis visszahozzuk!

Az öreg úr nem tréfált. Előszedte a penészes tallérokat a vasas ládából és leányával eljárta a guberniumot; ez felterjesztést tett Bécsbe és a követseg útján kérdést intéztek a tatár kánhoz, megvannak-e a lányok? Adják ki őket, szabják meg a váltság-pénzt.

Míg a felelet megjött, abba bizony beletelt vagy két esztendő. No de a válasz eléggé megnyugtató volt.

hogy újra be akarnának törni? — Az öreg ur elérte leánya keserű tréfáját.

— Hagyd el Sáríkámat. Majd a te számodra is csak akad valami tatár — mondja leánya szöghaját simogatva.

Istennek hála akadt is az ifjú Rettegi György személyében, kire — tekintve Sáríka jó tulajdonait — nem lehetett elmondani, hogy «szegény tatár!»

A régi mentő diófa állítólag máig is megvan Köblösön. Kiszáradtan is őrzi azt a családi kegyelet.

A TOBOLSKI KINCS.

Orosz életkép.
Patru S. után.
 (Vége.)

A telepen példás rend uralkodott, s idővel még a leggonoszabb indulatú örök is megszereték a szegény száműzötteket. Télen öt órákor, nyáron pedig négy órákor kezdődött a munka, mely ünnepnapok kivételével három órai pihe-néssel este 6 óráig tartott, a mikor a kimosott arany átvétele után mindenki nyugalomra tért, vagy másképen töltötte idejét. Könyv vagy újság nem jutott a fegyenczek kezébe, mivel pedig majdnem mindannyian a római katolikus hitet vallották, az orthodox orosz kormányzó nem adott papot melléjük.

Azonban ott volt a fegyenczek közt az egy-kori kiew-i római katolikus püspök s még néhány pap, kik aztán a telepparancsnok hallgatóság belegyezésével, misemondó ruhák és egyéb szertartási eszközök nélkül, hirdették az isten igéjét s a haldoklókat vigasztalták.

L— a felügyelő belegyezésével maga mellé vette az öreg tatár katonát, ki őt éjjel-nappal el nem hagyta, s mindenkben segítségére volt. Együtt mentek a munkára, és ugyanegy homok-garmada mosásánál foglalkoztak.

Egy ízben L— észrevette, hogy a tatár néhány apró aranyszemet rejteget ruhájában. A fegyenczek előtt hetenként kétszer felolvasták a rendeletet, mely szerint az, ki tulajdon hasznára csak egy porszem nagyságu aranydarabot elvisz vagy elsajátít, kötél általi halállal bünhődik. Igaz ugyan, hogy a tatár több oly ügyesen s oly helyen rejtette el az aranyat, hol azt különös útmutatás nélkül soha senki meg nem találta volna, de azért mégis arra intette L— a katonát, hogy a veszedelmes kísérlettel hagyjon fel, mely mindkettőjüket a bitófára vihetné.

— Megfogodam parancsát barin, de kár lenne a sok pénzért érnem a föld alatt hagyni, vagy pedig az istentelen oroszoknak kiadni. Igazat szólva, még egyszer akartam megkísérteni a szökést, s oly hatalmas utlevéllel, mint a milyenel most rendelkezem, biztosan és gyorsan hazáért mentem volna, sőt még másoknak is segítségére lehetnék, a kik vele akarnának tartani. Pedig van ám akárhány köztünk, kit nem igen kellene biztatni.

— Hát ugyan mennyit raktál már félre? — kérde L— mosolygva.

— Ma már nem mutathatom meg, de holnap a déli szünet alatt elővehetem. Tudom, a barin nem fog elárulni. Semmit se féljen; a rejtekre soha rá nem jönnek, s ha úgy akarom, néhány kapavágással újra a vízbe temethetem az egészet, honnan aztán soha többé elő nem kerülne.

A következő napon egy Plotnicki Feliczián nevű fegyencz, ki valamikor Varsóban gyógyszerész volt, három öklönyi nagyságu terményarany darabot mosott ki garmadájából.

A ritka leletet külön lovas-küldöncz által Irkutskába expedíciát Paluskin tábornokhoz, kinek viszont az volt megparancsolva, hogy a szent-pétervári császári múzeum számára ritka nagyságu aranydarabokat gyűjtsön.

Paluskin nagyon megörülhetett a küldeménynek, mert válaszában meghagyta, hogy Plotnicki fegyenczekre tudtára adassék, hogy büntetésből két év elengedtetett. Ez ugyan nem sokat ért a szegény embernek, kinek ötven éves korára még husz évet kellett Szibériában tölteni. Mind a mellett a dolog nagy feltűnést okozott a fegyenczek közt, kik valamennyien odaiparkodtak, hogy garmadájában minél nagyobb aranydarabokat találhassanak.

A telep őrei rendkívül éberséggel ügyeltek a mosással foglalkozó fegyenczekre, mert a tapasztalás azt mutatta, hogy oly rendkívüli leletek, mint a Plotnicki-fele, bizonyos időszakokban egymásután szoktak előfordulni.

Másnap a déli szünet alatt L— s hű tatárja a folyó partján üldögélve költötték el silány ebédjüket, melyet maguk készítettek. Ugyanis a kormányzóság katonai intendatura természetbeli élelemszerke helyett fejenként öt kopékat adott egy napra a fegyenczeknek, mely csekélységből meg kellett élniök, holott a kormánynak 27 1/2 kopékat számítottak fel tartás fejében.

Ennél még sokkal kevesebbet kapnak az ólom- és ezüstbányákban a föld alatt dolgozó fegyenczek, kik onnan csak ritkán jönnek a nap-

világra. Tolstoj Leo gróf, a híres orosz philantrop szemére vetette a kormánynak, hogy közeei Szibériában legcsekélyebb számításal évenként 6—8 millió ezüst rubelt lopnak a fegyenczek, számítotték a katonaság éllemezésénél.

Mielőtt a munka folytatását jelző kürt hallatszott volna, a tatár L—t a part melletti domb alsó szélére vezette, honnan őket a felállított őrszemek meg nem láthaták.

A domb alján a tatár egy szürke szikladarabra mutatott ujjával.

— Látja barin, ez az én kincstárom; a szikla aljában egy jókora természetes üreg van, ennek fenekén tartogatom aranyomat. — Lehet benne már 20 pud. Tudja, az én darabjaimból tiz Plotnicki-féle lehetne kitörni. A mult héten, midőn a barint délben az álom elnyomta, egymásután három akkora darabot találtam, mint egy georgiai alma. Tegnapelőtt pedig a legnagyobb találtam; ez maga két pud lehet. Ha kivánja, megmutatom. Forduljon hátra, s fűtyöljön, ha valaki csak messziről is észrevenne.

E szavak után a tatár térdig a vízbe lépve, belenyúlt az üregbe, honnan oly rendkívüli nagyságu szinarany-darabot húzott elő, a melyhez hasonlót sem előbb, sem utóbb az orosz birodalom bányáiban vagy aranyosóiban nem találtak.

L—t nagyon meglepte a ritka látvány. — Menjünk innen, mert a kürtjelre nem sokáig kell várunk, s nem jó lenne, ha valaki észrevenné, hol járunk.

Ezzel a két bajtárs gyors lépésekkel a munkatelep felé vették útját. Éjjel, midőn ismét együtt heverték a táborban galnyakból rakott sátrukban, L— azt az ajánlatot tette a tatárnak, hogy leleleit mutatná be egyenként, mintha most akadt volna reájuk, s ha már Plotnicki-nek két évet engedtek el a büntetéséből egy aránylag csekély darabért, ily esodálattel leletekért bizonyára végképen megkegyelmeznék a találat.

Erről azonban az aggastyán mit sem akart tudni.

— Én magam innen kegyelem utján el nem megyek, sem pedig egyedül meg nem szököm. A kincset nem adom oda az oroszoknak, míg élek, mi úgy hiszem, sokáig úgy sem fog mártartani. Ha a barin maga akar szabaddulni, rendelkezésére bocsájtom a legnagyobb arany-darabot, habár nem hiszem, hogy a hitetlen kutyaik még ekkor is visszaadnák szabadságát. Ha azonban ez mégis sikerülne, és a barin hazá jutna, a többi arannyal én fogom szökésemet megkísérteni.

— Nem úgy barátom — viszonzá L— ajánlatotad elfogadom, s ha innen megszabadulok, kezeskedem róla, hogy Szent-Pétvárra kiesz-közölöm megkegyelmeztetésedet, ha pedig nékem csak egy-két évet engednek el, akkor mindketten megszökünk, mert nem akarnék még 17—18 évet itt tölteni, s úgy látom, rokonaim értem semmit sem tehettek.

A részletes teendők megbeszélése után abban állapodtak meg, hogy másnap L— nagy lármával bemutattandja a két puros leletet, míg a tatár egy kisebb, de azért még mindig ritka darabtal fog szerepelni. — És így is lett.

A kincset őrt aranytömb megtekintésére az egész telep összefutott, s még az örök is katonák is hurrah-kiáltásokkal üdvözölték a szerencsés találatot, kivél majdnem egyidejűleg a tatár szintén egy ökl nagyságu aranyleletet mutatott be. Nyolczadnapra Paluskin tábornok személyesen érkezett a telepbe a kincs megismerésére, melyet éjjel-nappal két katoná sztrálszál.

Mindenki könnyen érthető kíváncsisággal várta, mily jutalomban részesülnek majd a kincs találoi. A tábornok, ki jól tudta, hogy ennél nagyobb darab szinarany még a császári kincstárban, vagy a múzeumokban sem, de tán sehol a világon még elő nem fordult, mindenekelőtt L—t és a tatárt rendelte maga elé.

— Hallod-e ember? — kezdé a tábornok L—hez és társához fordulva, — nektek ugyan több a szerencsétetek, mint az eszetek. A ritka leletet külön futárnal Szent-Pétvárra küldöm, s bizton remelem, hogy ő felsége busásan meg fog benneteket jutalmazni. Egyelőre meghagyom a főfelügyelőnek, hogy további rendeletig könynyebb munkára alkalmazzon.

A könnyebb munka abból állott, hogy L— és társa olyan vizez-fegyőrit teendőkre használtattak, mig garmadák kezelését a főfelügyelő, valószi-

nűleg felsőbb utasítás nyomán, két katonára átruházta, kik erre önként jelentkeztek.

— No lássa barin, — monda mindezek után a tatár, — ugy-e megmondtam, hogy semmit sem nyertünk? ezek a gazemberek azt hiszik, hogy ezental majd púd száma lophatják az aranyat a garmadából, holott én nem is ott találtam, a mit nekik megmutattunk. Nem bolondultam meg, hogy az igazi helyet megmutassam.

Hónapok multak a nélkül, hogy a két fegyencz sorsa egyekben megváltozott volna, s midőn tél után kitavasodott, nyár lett, s ismét a zorddon idő elé kellett nézniök, egyikök sem remélt többet.

Végre két év mulva megérkezett a tábornok rendelete, mely szerint L—nek ötven, a tatárnak pedig 25 ezüst rubel jutalom adatik.

A bemutatott két ézerdarab nem arany volt ugyanis, hanem valami ritka ércz, mely a császári múzeumba lett felvéve.

Erre aztán senki sem volt elkészülve, legkevesebb pedig L. és társa, kik Plotnicki esete után legalább büntetésök fele részének elengedését várhatták volna. Elhatározták tehát, hogy a szökést megkísérlik.

A fegyenczek közt egy híres varsói tanár is volt, ki annak idején a moszkvai egyetemen az ásványtárt szervezte s rendezte.

Ezt L— megkérdezte, vajjon lehetséges e, hogy az általa bemutatott aranytömb csakugyan más valami ércz lett volna?

Erre a szegény tudós azt felelte: «Hja édes barátom, itt még valódi termés és szinarany volt a tömb, de hogy mivé lett, mig Szt. Pétervárra ért, azt a világ minden tudósa se tudná megmondani. Én pedig azt javaslom önnek, hogy erről többet ne beszéljen, mert különben könnyen valami gyakorlati kurzusra küldenék a bányákba. Sapienti pauca.»

L— megfogadta a tanácsot s az ötven rubel — notabene papiros-rubel — felvételle alkal-mával úgy hállalkodott, mintha legalább a Newski rend nagy keresztjét kapta volna a czártól.

A szökés terve hamarosan meg lőn állapítva. Két puskára és 50—50 töltényre tettek szert a laktanyából, mely tárgyak eltűnését az illetők rögtön észre sem vehették, miután a fegyverek beteg s a kórházba került katonáké voltak.

1866 június 17-én reggeli 4 órákor a két társ nyakába vette a világot.

Szenvedéseik hosszú sorát, egy vastag könyvben kellene elmondani. Végre hat hónapi folyamatos gyaloglás után ezer veszély-köztt Moszkvába értek. Itt aranyérczük megmaradt részéért egyenként még 20,000 rubelt kaptak egy zsidótól, ki egyttall külföldre szö- utlevelet is szerzett nekik. Londonban L— lépéseket tett megkegyelmeztetése ügyében egy épen arra járt nagyszerűnél, kit mint vendégét kétszer fogadott lengyelországi birtokain.

II. Sándor czár nemességének megtekintésére nem tudott ellentállni a nagyszerű unszolásainak, és a két szökevény feltétlen amnesztiát kapott, azonkívül L— jószágainak birtokába is visszahelyeztetett.

A hű tatár, kinek L— tulajdonképen szabadsága visszanyerését köszönhetta, sokáig nem tudta elfelejteni a tobojski kincset, és folyvást unszolta L—t, kinek olyan majordomus-féleje lett, hogy járjon utána a tömb történetének. Ezt L— meg is tette. Csekély kérdészködés után kisült, hogy a harmadik purosarany tömb csakugyan a császári kincstárba került. Paluskin tábornok oda lőn annak idején utasítva, hogy a találonál 5000 ezüst rubelt fizetve, azonnal szabadlábra helyezze. A tábornok azonban 5000 ezüst rubel helyett 50 papir-rubelt adott, a szabadlábra helyezést pedig valószínűleg azért mellőzte, mivel attól tartott, hogy L— a jutalom dolgát szóba találná hozni.

Évek mulva egy udvari bál alkalmával L— Szent-Pétvárra a tábornokkal találkozott. Az egykori jekaterinoslav-i fegyencz visszanyerte a fejedelem kegyét s mint a C— nemesség marsallja kiváló szerepet játszott az udvarnál. A többek közt Paluskin-t is bemutaták neki, ki akkoriban már nyugalomba lépett volt.

— Exzellenzied már régen lakik Szent-Pétvárron? — kérde L— a tábornoktól.

— Ide s tova öt éve. — volt a válasz.

— S mivel tölti idejét oly igazolt szolgálattal, a milyenek az irkutski kormányzóságot ismerem? — folytató L—.

— Tehát Exzellenzied ismeri Irkutsk-ot? — kérde most a tábornok, kin meglátszott, hogy a találkozás nincsen egészen inyére.

— Igen, igen, négy évig voltam az ottani «egyetemen», hol Exzellenzied ásványtani előadásokat tartott, melyek szerint a termés-arany nem arany, hanem valami különös ritka ércz. Figyelmeztetem, hogy az általam jogtalanul fizetett 5000 ezüst rubel tandíjt a holnapi nap folyamán okvetlenül a szent-pétvári szegényal-pal javára beküldje. A mi pedig egyéb mulasztásait illeti, melyeket mint tanár elkövetett, ezekért ez idő szerint nem fogom felelősségre vonni, haától kezdve az udvarnál többé nem mutatja magát s a fővárost 48 óra alatt örökre elhagyja. Megértett-e tanár ur?

Tableau!
 Ez a tobojski, illetőleg jekaterinoslavi kincs szőről szóra igaz története.

SZÁZ ÉV ELŐTT.

Emlékezősek a francia forradalomra.

VI.

Június 20.

Alig mondattott ki ünnepélyesen a hadizenet Lafayette parancsot kapott, hogy tizezer emberrel Lüttich vagy Brüsszel felé nyomuljon, hova nemokára az egész francia hadsereg követni fogja. Ugyanekkor Biron szintén 10,000-rel Valenciennes felé s egy harmadik hadosztály Tournai felé hatolva kellett hogy leplezze Lafayetteت eljárt. De az első lövések szerencsétlenül ütöttek ki. Queirvain-nél, Tournainál a francziák a nélkül, hogy csak láttak volna is ellenséget, árulást sejtvé, eldobták fegyvereiket és futásnak eredtek, miről értesülve, Lafayette is kénytelen volt félbeszakítani előnyomulását.

Ez első balsikerk nagy elgedetlenséget okoztak. A pártok egymást vádolták és tették felelőssé, különösen a jakobinusok kiáltották fennhangon, hogy el akarták árulni a szabadság ügyét. És minden vád leginkább Dumouriez fejére szállt, kit azzal gyanusítottak, hogy szándékosan veszélybe akarta sodorni a hadsereget és elveszteni Lafayettet. A lapok erős hangon kezdték támadni Dumouriez-t, s közte es girondista miniszteraisai közt rövid időn teljessé lett a szakadás.

Különösen két dologban vált élessé ez a szakadás; két törvényben, melyet a nemzetgyűlés szükségesnek látott hozni s melytől a király szentesítését megtagadta. Egyik vonatkozott az alkotmány ellen lázító papok deportációjára, a másik 20 ezer főderálnak egybehívására július 14-ének közelgő évfordulóján. Páris es a nemzetgyűlés védelme czéljából.

Ez utóbbi indítványt Servan miniszter tette az assembléeban. Dumouriez ellene szegült és nyílt üléseben erőlesen vonta felelősségre Servant, hogy minő jogozimen tette indítványát? «Egyéni jogozimen» — volt a felelet. «Ez esetben» — monda Dumouriez — nem kellene Servan nevéhez odatenni a hadügyminiszter czimét. «A szövevény olyn indulatossá fejlett, hogy talán ha a király jelen ninte, vért is ontanak.

Mindamellett, ha már az indítvány megtéte-tett, és a nemzetgyűlés magévá tette, nem volt többé elkerülhető, hogy a király is hozzájáruljon, és ez értelemben adta Dumouriez is tanácsát. De Lajos nem volt rávehető sem ez, sem pedig a papok elleni törvény szentesítésére. Ekkor olvasta fel a girondista miniszterek egyike, Roland, híres levelét az államtanácsban a király elé, mely utolsó nagy intelem volt, hogy ne álljon tovább gútlan a népakarat nyilvánulása elé, mert különben annak áradata elsodorja magával. «A haza — ugymond többek közt — többé már nem üres szó, melyet a képletet tetszelegve szépít, hanem oly lény, melynek áldozatot kell hozni.»

E híres levél nem kevésbé híres szerzője Roland asszony, kinek szerepléséről még lesz alkalom megemlékezni. Michelet «Les femmes de la revolution»-jában néhány rokonszenves lapot szentel e figyelemreméltó nő életének, ki férjével együtt azelőtt nem sokkal jött Lyonból Párisba. «A Gűnégnaud-utca egy házában harmadik emeletlen foglaltak el szerény lakást. A kis salonnak csak egy asztala volt, melyen a házaspár egymás oldala mellett irogatott. A félig tárva állt hálószoza ajtaja két ágynat engedett látni. Roland akkor mintegy hatvan éves volt, neje harminczhat; felesége apósának hitte volna az ember. Magas, sovány férfi volt, szigorú voná-

A ST. ANTOINE-I KÜLDÖTTSG JÚNIUS 20-ÁN.

sokkal... Mint gyárfelügyelő egész életét munkával, utazással töltötte, folyvást a francia ipar emelésének szentelve gondjait. Szép és bátor neje, nem riadva vissza a tárgy szárazságától, egyre másolt, fordított, böngészett számára. «A nyirott és száraz gyapjúgyártás». «A kézműipar szótára», ezek s hasonló munkák foglalkoztatták Roland asszony szép kezeit, ezek vették igénybe legszebb éveit, minden más szórakozás nélkül, mint a melyet egyetlen gyermeke születése és szoptatása nyujtott. Férje iránt bizonyos leányos tisztelettel viselkedett, mely annyira ment, hogy gyakran maga készítette el étkeit; s erre egész különös készítmód volt szükséges, mert az öreg ember gyomra kényes, a munkától ki-merült volt.»

De térjünk vissza a levele. A király türelemmel hallgatta végig s azzal felelt, hogy majd tudatni fogja elhatározását. Azután Dumouriez-t hivatta, s vele hosszasan tanácskozott a teendők felől, «Sokáig kell-e még kitéve lennünk e három miniszter dölyfének?» kérde a király. «Nem» — felelt Dumouriez — «Magára vállalja, hogy megszabaduljék tőlök?» «Igen sire, — felelt a mérész miniszter — de hogy sikerüljön, Felsőgednek bele kell egyeznie egy föltételbe. Népszerűtlen vagyok, még inkább az leszek, ha elküldöm három kollégámat, egy hatalmas párt vezérreit. Csak egy mód van meggyőzni a közönséget, hogy nem hazafiasságuk miatt küldték el.» «Mi az?» kérde a király. «Szentesíteni a két törvényt» — felelt Dumouriez.

Már a királyné is belegyezését látszott adni, s pillanatig azt lehetett hinni, hogy XVI. Lajos makacsága is megeng. A három girondista miniszter elbocsátatása el lőn határozva s Dumouriez kijelölte utódjaitak Morgues és Beaulieu személyében, mig ő maga a hadügyminiszter helyettesítését vállalta el. A nemzetgyűlés azonban kitörő tetszéléssel fogadta Roland levele fel-olvasását, s kifejezte bizalmát az elbocsátott miniszterek iránt. Mikor pedig Dumouriez emelt szót, nem akarták meghallgatni s a mint végre esendett nyert, fejtegetéseit Guadet e szavakkal szakította felbe: «Halljátok? leledzket bennünket.» «És miért ne?» — felelt zavartalanul Dumouriez. Beszédé befeszítve összehajogtatta irait, hogy távozék. «Szóki!» hangzott most feléje száz torokból. «Nem» — monda és visszamenet helyére. Majd újra fenyegetések voltak hallhatók: «Orleansba küldik!» (t. i. a haute-cour állami törvényeszk elé, mely ott székelt.) «Annál jobb — felelte ki nem jöve sodrából — legalább furdót fogok venni, a mire ugvis szükségem van.»

Pájdalom, mindhiába volt ennyi lélekerő, ennyi hajthatatlan bátorság; a király némi tévovázás után ismét visszatért eredeti szándékához, hogy a két törvényt nem szentesíti. Most már Dumouriez sem tehetté egyebet — lemondott, és lemondását a király elfogadta.

XVI. Lajos ez időbeli lélekállapotáról külön érdekeseken tartjuk Campan asszony irodonkzó szavait idézni: «A király — így ír — ez időben oly esügedésbe esett, mely egyelőre volt a testi lepusztottsággal. Tiz napig is elvált a nélkül, hogy egy szavát lehetett volna hallani, még családja körében is, ha csak meg egy-egy játszma közben, melyet ebéd után rendszeren Erzsébet herczegnővel játszott, — a mikor kénytelen volt a játéknál nélkülözhetetlen szavakat kiejteni. Ebből az állapottól, mely annyira végzetes volt egy oly válságos időben, midőn minden percz cselekvésre szölitott, a

királyné általt igyekezett őt kiragadni, hogy lábához vetette magát s majd elérnőtt képeket rajzolt elébe, majd meggyöngésége kifejezé-sével halmozta el. Emlékeztette arra is, mivel tartozik családjának, sőt nem habozott felkérle beszélni, hogy ha már veszni kell, veszzenek leg-alabb becülettel és ne váriák, mig egymásután fojtják meg őket szőbájuk parkettjén.»

Elkövetkezett június 20-dika, a labdateremben elhangzott esküszó évfordulója. Indítvány történt, hogy egy szabadság-fát ültessenek el, s fegyveres küldöttséget meneszzenek a nemzetgyűléshez és a királyhoz. Június 16-án már engedélyt kértek rá, hogy a St. Antoine külváros polgári fegyveresen gyűlhessenek össze, de az előjáráság napirendre tért a kérvény felett. Ennek daczára elhatározták, hogy mégis össze-gyűljenek; a czél az volt, hogy a királyi palotát megijeszessék 40 ezer szurony látványa által.

A St. Antoine külváros egyik legnagyobb hangu szövívője Santerre nevű sörfőző volt. Termete, hangja, beszéde tetszetek a népek s így nagy befolyásra tudott szert tenni bizonyos külvárosi körökben, melynek csapatvezére volt, s alkalomadtán olyan embernek mutatta magát, a ki könnyen veszélyessé is válhatik. Ő volt az, a ki a legvakmerőbben lázította és izgatta a hatósági tilalom által megfélemlített népet: «Mitől tartotok? A nemzetőrségnek nem lesz rendelet adva, hogy fegyvert használja és Petion is ott lesz.»

Visszaautasítva kérelmében a hatóság által, a nép most abban állapodott meg, hogy a nemzetgyűlésbe fogja kieroázakolni a bejutást. Vergniaud s mások hévvel keltek pártjára a kérvényezőknek, hivatkozva arra, hogy a nemzetgyűlés mások is megengedte ily fegyveres kérvényezők ellépledését s ha épen a király életét féltik, rendelkezjen oltalmára hatvan képviselőt. Alig fejezte be Vergniaud beszédét, a nyolcz ezernyi tömeg behatolt a gyűléssterembe. Ezt látva az egész gyűlés méltatlankodva állt fel, az elnök föltette kalapját, mire a kérvényezők észre térve visszavonulatak. Nem kellett soká várniök; a nemzetgyűlés elhatározta, hogy megengedi az óriási küldöttség felvonulását. Az ajtó feltáru-tak s abban a pillanatban 30 ezernyi tömeg alkult ünnepélyes menetté.

Roppan tablák vezették be a menetet, rajta az emberi jogok kijelentésével, s asszonyok és gyermekek által körülzárólva, kezükben olajággal vagy lánssával. Karban énekeltek a híres «Ca irat». Azután jötték szakadatlan sorban a kofák, munkások, rossz kardokkal, puskákkal vagy fűtykőszökkel fegyverezve, köztük Santerre. Majd egy csapat nemzetör következett, példás rendben, végre ismét asszonyok és fegyveresek, Lebegő szalagok mutatták el feliratot: «Alkotmány vagy a halál!» Tépelt nadrágok emelkedtek a levegőbe, ily kiáltások közt: «éljenek a nadrágtalanok!» (sansculotte) s valaki lánssája hegyére tűzve ily felirattal hordozott körül egy borzuszirt: «arisztokrata-szív!» E bizarr és rettenetes látvány a méltatlankodás moráját költötte fel mindenütt, hogy az undok emble-mának el kellett tűnnie s csak a Tuileriák felé menet jelent meg ismét a lánssza hegyén.

Mert a vérszemre kapott esőcselek most már a Tuileriák vasrácsos kertjébe is be akart hatolni, melyet nemzetörök szakaszai védtek. A király ki-nyitatta elöttök a kertajtót s a betudóly nép vad üvöltések közben defilozott el a palota ép-lakai alatt s egyre kiáltozva: «Le a vétóval! Él-jenek a sansculotte-ok!» Nemsokára már a ki-

rályi család magánlakosztályai sem voltak mentek a magáról megfellebbezett tömeg elől; el-árasztották az udvart, a lépcsőket, a folyosókat, egy ágyut felvonszoltak egész az emeletig, s a kezdetben támadó csapásoktól, azután kifordult sarkából s e pillanatban feltűzött szuronyok és lándzsák erdeje közt feltűnt a király alakja. «Itt vagyok» — szölt a király a fékevesztett tömeg elé lépve, de ugyanekkor a körülötte levők élő bástyát vonnak testükkel körülötte. «Tisztelet-jétek a királytokat!» kiáltanak fel s a meglepetett néptömeg önkénytelenül visszahúzódik, csak néhány hang hallszik innen-onnan, hogy meghallgatást kérjen.

Egy tágasabb terembe mennek, elől a király s nyomában a nép. Padot állítanak egy ablakmélyedésbe, melyre a király feláll, a testőröktől és gránátosoktól körveve, hogy meghallgassa a nép óhaját. A roppant zsivajból csak egyes han-

akart sietni, de nem volt képes rá, a dühöngő, tomboló nép elzárta útját. Csak mikor egy ne-gyedóra mulva Erzsébet hercegnő visszatért azzal a hírrel, hogy a királynak nem történt baja, akkor nyugodott meg. Nemsokára azonban idáig is behatolva a csöcselék, Mária Antoinette gyermekeivel a király hálószobájába vonult; de oda is követték, mire hősi elhatározással kezén fogva gyermekeit, a tanásterembe vezette őket, hol egy asztalnál foglalt helyet, jobbján a dauphinnal, körülötte egy gárda-szakasz vonva védfalat. Így szemlélte rémülettel telve, nedves szemekkel a nép felvonulását, mely alatt groteszknél groteszkebb jelenetek fejlődtek ki.

Igy például egy megerőltetett vörös szipkát nyujtott kezébe, melyet a királyné nem mert visszautasítani, de nem tette fel. De a dauphinnak sikerült fejébe kényszeríteni egy jakobinus szipkát, s csak mikor Santerre látta, hogy a szegény gyermek homloka gyöngyözik az izzadságtól a súlyos szipka alatt, akkor vette le és adta kezébe, mondván: «Ez a gyermek megfulad!»

Értesülvén a királyi család veszélyéről, néhány képviselő sietett a Tuillériákba, hogy fede-

ablakok jeleztek mindenütt a népnek a Tuillériákban tett látogatását, mire a királyi család ismét összejöhött. A királynak még fején volt a vörös sapka; méltatlankodva dobta el magától. Néhány visszamaradt képviselőnek a királyné panaszkodva mutatta a puszta nyomatát. Közük volt Merlin de Thionville is, egyike a leghevesebb köztársaságiaknak. A királyné könnyet velt megpillantani szemében s felbátorodva így szólt:

— Sir ugy-e, hogy ily kegyetlen bánásmódnak látja kitéve a királyt és családját egy oly nép részéről, melynek mindig javát akarták!

— Igaz, hogy sírok asszonyom, — felelt Merlin, — síratom egy szép nő és családanya szerencsétlenségét; de ez ne ejtse önt tévedésbe; könnyeim egyike sem illeti a királyt és királynét; én gyűlölöm a királyokat és királynékat. Ez az igazi francia pathosz!

EGYVELEG.

* Ritka barátság. Egy bajor paraszt eleven görényt fogott és istállójában tartotta, hol a görény

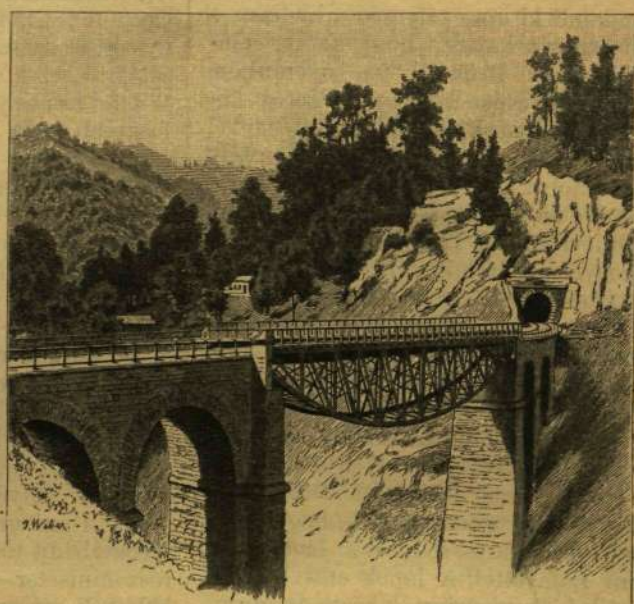

HONVÉDEMLÉK.

Vác.

SZÉKESEGYHÁZ.

«Magyarország utirajzokban» című műből.

A KOSÁRI ALAGUT.

A BRUCKI TÁBOR.

gok hallszanak ki, hogy: «Nem kell vető! Nem kellene a papok! Le az arisztokratákkal!» Legendre mészáros pedig előlép s keresetlen egyszerű szavakban követeli az ismeretes törvények szentesítését. XVI. Lajos nyugodtan válaszol: «Itt ennek sem ideje, sem helye nincs; mindent megteszek a mit az alkotmány elem szab. A felelet az, hogy ezer torokból harsog fel: «Éljen a nemzet!» «Igen — mondja Lajos — éljen a nemzet, hisz én vagyok legjobb barátja!» — «Lássuk hát!» szól közbe egy hang, mialatt szuronya hegyén egy vörös jakobinus-szipkát nyujt a király elé. XVI. Lajos nem habozik, fölteszi a fejére s a tetészés hangos kifejezést nyer. A másik perczen már egy ittas ember félig felt üvegét is feleje nyujtja, s a király, bár egy idő óta alapos oka van megmérgeződéstől tartani, ezt is megízleli.

Ugyanez idő alatt a királyné fiával, a dauphinnal és leányával az előbbi lakosztályába szorult, melynek kulcsal, retesszel csukták el ajtaját. A gyermek-dauphin világos tudatában volt a veszélynek, mely szülőit fenyegeti és könyvek között kérdezősködött utánuk egyre. Viszont Mária Antoinette minden áron férjéhez

zetet nyujtsanak a szerencsétleneknek. Vergniaud és Isnard testökkel védtek a királynét s beszédbe ereszkedtek a kis dauphinnal. Különösen a történelemből és a földrajzból intéztek hozzá kérdéseket. S a kis dauphin hiba nélkül tudta előadni Franciaország új területi felosztását. Egyikök elég tapintatlan volt a Szent-Bertalan-éjt szólni bele beszédébe. «Minek arról beszélni?» veté közbe másik társa, hogy eloszlassa az e kérdés által keltett rossz benyomást. «Itt nincsenek IX. Károlyok.» — «Sem Medici Katalinok» — tette hozzá találólag a hét éves kis dauphin. A talpra esett felelet szájáról-szájra adódott tovább és mindenütt nagy hatást keltett.

Nemsokára Petion is megérkezett, bár kissé későn, és közeledve a királyhoz, megnyugtatta őt, hogy: «Ne féljen, a nép között van.» XVI. Lajos egy gránátos kezét ragadta meg és szívére helyezve, azt kérde: «Mondja meg, vajjon sebesebben ver-e a rendesnél.» A nemes és bátor válasz nagy hatást tett és Pétiön, Santerre s mások felszólalására a tömeg lassanként oszolni kezdett, miután elérte célját.

Törött ajtók, szétrombolt butorok, bezuzott

nemcsak egészen szelíd lett, de a lóval teljesen megbarátkozott, úgy hogy vagy rajta, vagy mellette ült, kedélyesen játszott annak sórnyével, farkával és füleivel s ha idegen közeledett a lóhoz, mormogás által akarta azt megvédeni. A barátság azonban rövid ideig tartott, mert a görény egy éjjeli kirándulása alkalmával törbe jutott.

* Sajátságos kérvényt intéztek Madeleine-le Lille nevű francia kis város lakói egykor Grévy elnökhöz. A kérvényben ugyanis, melyet nagyszámú küldöttség támogatott, azt fejtették ki, hogy a kivégzés nagy embertömeget hozván egy helyre, egy kis városnál anyagilag nem megvetendő előny s ezért Grévy rendelje el, hogy az ő városukban született Masquelin gyilkost, kit a büntetés helyén, Donauban kellett volna kivégezni, náluk végezzék ki.

* Donizetti, a híres zeneszerző, egykor meglátogatta a párisi örültek házat, de a látvány annyira felizgatta, hogy göröcsösen reszketni kezdett s csakhamar elájult. Az intézet igazgatója már ekkor megőcolta, hogy a híres mester örültek házában hal meg s így is történt.

* Füst nélküli lőporral tettek kísérletet nemrég a szász hadseregben a király jelenlétében. A kísérlet igen jól sikerült, még az ágyak szájánál sem mutatkozott füst.

A GYŐRI PÜSPÖKI LAK.

MAGYARORSZÁG UTIRAJZOKBAN.

— Hazánk leírása turistai szempontból négy nyelven. —

Zürichben és Budapestben most jelennek meg első füzetei

egy nagy hiány pótlására hivatott munkának. Magyarországnak első teljes leírása ez turistai szempontból és pedig négy nyelven: magyarul, németül, francziául és angolul.

A kilencz füzetre, illetőleg önálló kis kötetre felosztott munka idegen nyelvű kiadásai Zürichben jelennek meg az Orell és Füssli cégnél, világszerte elterjedt utazási könyvtárának — az «Europäische Wanderbildernek» — keretében. E kiadócég első sorban az utazási irodalmat kultiválja, nem a Bodeckerszerűt, mely nem a színezésre és vonzó leírásra, hanem inkább a pontos tájékoztató adatok nagy halmazára fekteti a súlyt. Ezzel ellentétben a nevezett cég által közrebocsátott utazási könyvek a könnyen vonzó leírással és a szöveg gazdag illusztrálásával akarnak hatni az olvasóra. Céljuk művészi kivitelű rajzokban bemutatni az illető vidékek festői pontjait s lebilincselő várai képeit, s az illusztrációk által mintegy buzdítani az utazó közönséget előtte még ismeretlen városok és vidékek megtekintésére.

E genre-nak bizonyára megvan a maga nagy előnye. Az illusztráció, mely a tollnál sokkal közvetlenebb fogalmat képes nyújtani hazánk természeti szépségeiről, kétségkívül számos külföldi turistát fog arra buzdítani, hogy Magyarországot beutazza. S miként mondtuk, éppen ez legfőbb célja a négy nyelvű vállalatnak.

A mű magyar kiadásának szerkesztője Borostyáni Nándor, míg a németet Steinacker Ödön rendezi sajtó alá. Az egyes vidékeket azoknak alapos ismerői irták le, nevezetesen a Kárpát-vidékeket s az erdélyi részeket a Kárpát-egyesületnek szakirodalmi tevékenységük által ismert tagjai; többek között a keleti Kárpátokat és a Tátra-vidéket Siegmeth Károly, a felső magyarországi bérczterületnek ez alapos ismerője.

Az egész munka kilencz önálló részre oszlik, a következő beosztás szerint:

I. Budapestről Bécsbe. A m. k. államvasutak és a szab. osztrák-magyar államvasut Bécsbe vezető vonalai.

II. A felső-magyarországi bányavárosok on. A Vág völgyön át Hatvan-, Ruttká-, Galántha-, Zsolna-, Kassától Oderbergig.

III. Budapestről a magas Tatrába és a gómori barlangterületbe.

IV. Nyugati Magyarországon.

V. A Dunától a Quarneröög.

VI. A magyar keleti Kárpátok.

VII. A magyar Alföld.

VIII. Az erdélyi Kárpátok.

IX. Délmagyarország s az alsó Duna.

Az írók mindenütt figyelmet fordítottak arra, hogy a külföldi turistát megismertessék az illető vidék néprajzi viszonyaival, a magyar nép jellemével, szokásaival és sajátágaival is. Általában a munka nem száraz adatok gyűjteménye akar lenni, hanem vonzóan irt tájékoztató könyv hazánkról, az európai utazó közönség számára.

A munka gazdagon, közel háromszáz illusztrációval lesz díszítve. Csupán az eddig megjelent két kis kötet 67 illusztrációt tartalmaz, melyeknek művészes kivitele nagyban emeli a könyv értékét. E képek közül néhányat bemutatunk mai számunkban olvasóinknak, s pedig az I. kötet képei közül Vácot, a győri püspöki palotát és a brucki tábort, a VI. kötet képei közül pedig Nagy-Bányát, a fehérpataki völgyet a Pop Ivánnal és a kosári alagutat.

A hazai közönség számára legelőbb a két utóbbi képhez kell csatlolnunk néhány megjegyzést. A fehérpataki völgy, melynek hátterében a Pop Iván hatalmas orma emelkedik, egyike Máramaros legfestőibb völgyeinek. Rajta át s a Czevora gerinczen föl vezet az út a Pop Ivánra, a keleti Kárpátok e hármás bérczcsúcsára, melyeket egymással sziklagerincz köt össze. A hegyet megmászók az éjt rendszerint a menházban töltik, honnan másnap korán kerekednek föl az óriási hegy déli legmagasabb csúcsára. Fölséges kilátás kínálkozik innen Máramaros valamennyi bérczormaira.

Regényesebb vidékeket gazdagabb változatban alig tár föl magyarországi vasut, mint az első-

rendű stratégiai fontossággal bíró munkácsbeszkídi vonal, melyen hidak, viaduktok és alagutak nagy száma tanuskodik azon óriási nehézségekről, melyeket itt a műszaki tudomány-nak le kellett küzdeni. A pálya legérdekesebb építményei közé a képünkön bemutatott 160 méter hosszú merész szerkezeti kosári viadukt és az utána következő 184 méter hosszú kosári alagut tartoznak.

A Magyarország és Galiczia közti határ-hegy-hát fekszik itt előttünk az 1123 méter magas Javornikkal s az 1014 méternyi Viszoki Tinnal.

Mindenesetre örvendetes, hogy Magyarországról ezentul a turistának ily terjedelmes és gazdagon illusztrált utikönyv fog rendelkezésére állani: «Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter urnak — mondja többek közt előszavában a mű szerkesztője, Borostyáni Nándor — valamint a fönt megnevezett vasutaknak, melyek a miniszter ur helyeslésevel és jóváhagyásával lehetőségessé tették ez egész Magyarország leírását felölölő nagy arányú vállalat létrejöttét, köszönhető első sorban, hogy hazánk rég óhajtott ismertetése turistai szempontból magyar, német, francia és angol nyelven ime tényne válik.»

NAGY-BÁNYA.

A FEHÉRPATAKI VÖLGY ÉS A POP-IVÁN.

KISDEDNEVELÉSI KIÁLLÍTÁS.

A régi Belezny-kert helyiségében pár nap múlva megnyílik az országos kisdednevelési kiállítás, melyet a tévékeny Mária-Dorothea-egylet rendez. A magyar fővárosi társadalmi életében nem egyszer nagy szerepet játszott helyiség ott a nemzeti szín- ház közelében már a legközelebbi jövőben leromboltatik, hogy helyére az iparművészeti muzeum tervezett szép épülete jöjjön most; elé- tének utolsó fejezetében, a kialvó mécesnek olykor szívárványszín fellobbanásához hasonlóan, egy rendkívül fontos és kétségkívül érdekes képet fog mutatni a kisdednevelési kiállítás.

Rendkívül fontosnak mondjuk ezt a kiállítást s nem is szükséges szavainkat nagyon bőven pazarlagnatunk. Oly országban, mint a miénk, hol a kisdedeknek körülbelül fele már éle te ötödik évének betöltése előtt elhal nagyrészt a hiányos ápolás miatt, oly társadalomban, melynek tömérék szerencséhajású és komoly ki- tartó munkájához nem értő kétségbeesett tagja élénken emlékezett arra, hogy már kisdedeinknél elmulasztjuk a kötelességérzet és jellemfejlesztés alapját megvetni: ily országban a nagy tömegek nevelésének nagyszabású modern eszközét, a szemléltetve és mulatva oktató kiállítást felhasználni nemcsak helyes, de nagyon is üd- vös dolog. Szinte csodálunk lehet, hogy mind- eddig nem tették. Pedig a Mária-Dorothea egye- sület kezdeményezése nemcsak hazánkban új, hanem még a külföldi társadalmi életben is ismeretlen volt, mivel külföldön is mindaddig csak a gyermekek kiállítását vagy a kisdedövek berendezését mutatták be ily kiállításon, de a kisdedek összes szellemi és anyagi szükségletére egyetlen kiállítás sem terjeszkedett ki. S hogy a derék Mária-Dorothea egyesület nemcsak a jó- tékonyezélu egyleteknél természetes tökegyűjtés szempontjából rendezi ezt a kiállítást, de egész- sen komolyan veszi dolgát, mutatja az a körülmény, hogy a rendezésben a szakértő gyermek- orvosoknak kiváló helyet engedett, s még inkább az, hogy élő szóval és nyomtatásban is igyekszik a kiállítás eredményeinek a köztudatra átvitelét eszközölni. Tudva van ugyanis, hogy a kiállítás kapcsolatban népszerű felolvasások lesznek a kis- dedek szellemi és testi viszonyairól. Az írók kö- zül Jókai Mór, Ágai Adolf, Pósa Lajos, Bródy Sándor, a pedagógusok közül P. Szathmáry Károly, Lederer Ábrahám, Péterfi Sándor, Melháné Szaák Lujza, az orvosok közül Bókai János, Böke Gyula, Laufenaer Károly, Faragó Gyula, Csapodi István s mások tartanak nyilvános előadá- sokat s ezeket az előadásokat a Mária-Dorothea egylet *Anyák könyvtára* című füzetes válla- latban adja ki. Ennek a füzetes válla- latnak első száma már sajtó alatt van s *«A kisded ápolása az első életévben»* cím alatt dr. Bókai János

jeles gyermekorvostól, a Stefánia-gyermekórház igazgatójától pontokba szedett és félreérthetetlen szabályokat tartalmaz a kisdedek ápolásának minden körülményéről. Ezt a füzetet az egylet a közoktatásügyi miniszter segélyével 10,000 példányban nyomtatni ki s 5 krajczárjával árulja, hogy mindenfelé könnyen elterjedjen.

De nemcsak fontos, hanem igen érdekes is lesz ez a kiállítás. Később, a megnyitás után lesz alkalmunk még egyes részleteket bemutatni s némely fontosabb tárgyról bővebben szólni. Jelenleg csak általános szemlélet akarunk tartani.

Mindjárt az üvegfalak bejáratán túl, a hol ki- állításaink két megszokott tagja, Bartók László és Gyarmathy Zsigáné versenyeznek egy- mással igen izléses és értékes gyűjteményekkel, a nagy terem kupolaalakú közepén feltűnően becses gyűjteményt találunk: a *kisdedek ethno- grafiai csoportozatát*. Közel száz különféle gyer- mekötletet találunk itt, nagybőrszét csinosan kifestett babákon, mellettük megszokott játé- kaik, bölesök, háziszerek, stb. A legtöbb ily bábu Magyarországból ered, és Xantus János, a nemz. muzeum ethnografiai osztályának öre, tudomá- nyos alapossággal és a szakértő lelkesedésével gyűjtötte őket, hogy hazánk különböző nemze- tiségeinek életét e téren is bemutassa. Mellette Odor Emilia, a fővárosi állami felsőbb leány- iskola tanítónője, állított ki legtöbbit, saját er- szényéből több mint 100 forintot költve e célra. Igen érdekes dolgokat állítottak ki még Szabó Károly soproni tanfelügyelő, Bende Imre besz- terezebányai püspök, Bogdán Lajos károlyvárosi (horvátországi) főmérnök s mások. A szép kis babák alakjait a budai paedagogiai növendékek készítették Gyulai László ismert festőnk veze- tése mellett.

A külföld is szépen van képviselve. Legtöbb érdeket keltenek fel bizonynyal dr. Pápai Ká- roly tanár tárgyai, ki csak a napokban hozta tárgyait Nyugat-Szibériából s a velünk rokon vogul és osztják népek kisdedeinek viselését és játékszereit mutatja be. Hopp Ferenc hazánk- fia a földgömb körül tett utazásában szerzett gyűjteményéből kínai gyermekruhákat mutat be. Kallay Bénéni, a közös pénzügyminiszter neje, bosnyák, Burian János, szófiai főkonul, bolgár gyermeköltözeteket állít ki, stb. Valóban maga ez az ethnografiai gyűjtemény megérdem- lené a különös kiállítást s ennek a megtekintése is elegendő, hogy a kiállítás látogatói szellemi élvezetet szerezzenek.

Az ethnografiai gyűjtemény mellett van a *kis- ded-irodalom*. Legtekintélyesebb könyvkiadónk s egyes magánosok jóformán az összes magyar nyelven megjelent képes gyermekkönyveket, kö- zel kétszáz darabot, beküldötték erre a kiállít-ásra s az életrevaló Mária-Dorothea-egylet gondoskodott arról, hogy a kiállításnak e tekintet- ben is igen hasznos eredménye legyen, a meny- nyiben kiváló szakértőkből bizottságot küldött ki e könyvek megbirálására s ennek a bizottság- nak elnöke, dr. Kármán Mór, a jeles szakferfi, egyetemünkön a paedagogia tanára, a bírálóat eredményét külön műben fogja feldolgozni.

A nagy terem többi részét a *gyermekorvosok kiállítása* foglalja el. Mindenféle gyermekápo-

lásra vonatkozó szerek, gypszminták, táblázatok láthatók itt a legváltozatosabb csoportokban, melyekről külön-külön érdemes szólni. A leg- becsesebbek közé tartozik pedig az *országos statisztikai hivatal* térképése, Hátsék Ignác által kiállított 14 igen érdekes térkép, mely megyén- kint tünteti fel a kisdedek halálzási viszonyait s a nevezetesebb gyermekbetegségek (kanyaró, hökhurut, vörheny és difteritisz) elterjedésére s pusztítására vonatkozó hivatalos adatokat.

A következő terem a *kisdedövi intézeteké*. Több ezer példányban láthatjuk itt a gyermek- kertek és kisdedövi intézetek belételeire vonat-kozó tárgyakat, a kisdedek munkáit s az egyes épületek berendezését. Nagyszerű a felsővidéki magyar egyesület ovodáinak gyűjteményes kiállít-ása, igen gazdag s tanulságos továbbá a Tisza Kálmáné elnöklele alatt álló országos kisded- öv-egylet s máramaros-szigeti Erzsébet-ovoda kiállítása. Megjegyezzük, hogy kisdedövi intéze- teink s árvaházaink elterjedéséről két külön térkép is van ebben a gyűjteményben.

Két más nagy terem az *ipari kiállítás*. Nagy- on nehéz volna részletezni is az itt mintegy 50 kiállító részéről bemutatott tárgyakat: gyer- mekruhák, ágyneműk, asztalos- és bádógos-mun- kák, mérlegek, hőmérők, játékok, különböző szoptató eszközök, tejfélék, gyermeklisztek s még sok más fordul itt elő. Igen érdekes *May* fényképész-cég gyűjteménye különféle gyerme- kekről, *Zahora* János szelaknai plébános valóban pompás gyermekjátékai, melyeket az általa ala- pitott gyermekjáték-műhelyben ügyes tót gyer- mekek készítettek, *Bing* nürnbergi kereskedő mozgó játéka, *Kézmárczky és Illés* nagy gyűj- teménye s ezer más tárgy.

Egészben véve több mint 10,000 tárgy lát- ható a kiállításban s mindez 30 krajczár, sőt a gyermekek részére 10 kr. bemenetdíj mellett, másnemű költségek teljes kizárásával. A kiállít-ási épület helyiségében még egy kis restaurá- czió is lesz, melyet *Dobos* jó hírnevű cége lát el s zenével fűszerez.

Az országos kisdednevelési kiállítás valóban méltó a megtekintésre. Most, midőn a kiállítás nyomtatványaira *Hollós* László tanár által készí- tett rajzokat bemutatjuk s ezt az általános is- mertetést közöljük, megközelítőleg sem mutat- tuk be annak szépségeit s teljesen helyeselnék a rendező bizottság által a katalogus bevezetésének végén mondott szavakat: *«Egyesületünk s a ren- dező-bizottság megtett minden tőle telhető, hogy kiállításunk érdekes és tanulságos legyen.* Vajha sikere is lenne s fáradozásunkat megko- ronázhatná az öntudat, hogy a magyar faj erő- bódését, a magyar nyelv legszentebb munkájá- nak öntudatosá fejlődését nekünk is sikerült előmozdítanunk.»

IHÁSZ DÁNIEL EZREDES LEVELEI VERESS SÁNDORHOZ.

Közi fia: **Veress Endre.**

A ki boldogult édes atyámnak *«A magyar emigráció a keleten»* című művét olvasta, annak bizonyára feltűntek azok a rokonszenves részletek, a legnagyobb tisztelet hangján tartott nyilatkozatok és bizalmas ismertetések, melyek- kel Ihász Dániel ezredesnek, a jószágos öregnek alakja ott feltűntetve és jelleme megvilágítva van. E hü, s egyáltalában nem tulzott vonások után azonnal megkedveljük a nagy emigránst, ki főnöke, hontalan bajtársa, majd később őszinte tanácsadója, barátja, vitéz ezredese és aztán, a harci események lezajlása után, vele levele- zésben álló tisztelője volt édes atyámnak. S e szeretetteljes soraikkal ható levelekből még jobban szembetűnik az a barátság, mely a husz év óta egymást nem látott két emigránst össze- kötötte. Es minthogy a levelek nagyrésze az ez- redes utolsó éveiből való, szép fényt s apró adalékokban bő feljegyzéseket nyújtanak *«Kos- uth Lajos hű Mikes Kelemenjé»*-ről (mint a hogy néhai édes atyám nevezte) s általában egész környezetéről.

Sajnálom, hogy nem közölhetem e leveleket teljes számukban, mert atyám ugyan rendesen megtartogatta ismerőseitől kapott leveleit (sőt maig is sok oly érdekes emigránslévlé van bir- tokomban, mely megérdemelné a közlést), de az a gyakori költözökös, ide-oda huzekodás és kül- földön élés, mely osztályrészeül jutott, iratainak egy részét elszórta, széjjelherdotta. Ihász Dániel le- veleiből, melyeket itt bemutatok, mindössze ez a hét, illetve nyolcz maradt vissza édes atyám gyűjteményében és ámbár azok száma eredeti- leg legalább még egyszer annyit lehetett, ezek is egy lánczolatot egészet alkotnak s belőlök az öreg ur képe önkénytelenül, saját szavaiból szé- pen kidomborul. Boldogult édes atyám válaszait is (melyek Ihász Dániel hagyatékában maradtak) sajnálattal kell nélkülözönnöm, de mivel az ezredes — szokása szerint — mindig összegezi válaszolandó levelei tartalmát, teljesen tájeko- zódhatunk amaz eszmék felől, melyekről a két levélíró egymással beszél.

Mikor édes atyám 1858 végén Törökorszá- got otthagya (hol emigrans-társaisával együtt annyi vigasztalan evet töltött) Párisba jött, hogy mérnöké képezze ki magát és később szerencsésnek mondható sorsa nem akarta, hogy azt itt tegye: irt Ihász ezredesnek Londonba, hogy küldjen meg neki az ottani mérnöki egye- tem felvételi, tanítási programját, stb. Erre vonatkozik az öreg ur legelső levele, mely lelki állapotának akkori kifejezése. A fentebbi tárgyról pedig az ő felkérésére Kossuth fia irt két- három ízben is oly kimerítően s meggyőzően, hogy édes atyám aztán haladéktalanul át is uta- zott Londonba, tanulmányai folytatása végett.

De ime a levél:

32. Upper Gower Street Bedford Square W. C.
December 24. 1858.

Édes barátom!

Folyó hó 18-áról datált becses levelére hogy ily későn válaszolok — megbocsásson. Sok aka- dályaim voltak, de különösen az nap, hogy az ön levelét kaptam, egy másikat is kaptam Ma- garhonból, melynek tartalma gyászhiroko volt a legjobb testvérem halálának. S egy másik kö- zel a sirhoz... Ilyen hírek után igen elfogulva, magam nem valék képes az ön ügyében eljárni, de Kossuth Ferencet kértem meg helyettem, az ön kívánataimnak a menyire lehet megfelelni. Ugy-e nem haragszik rám kedves barátom, hogy nem magam tettem s hogy hosszabb levelet nem írok? Majd, ha bűnből felelek, többet.

Istentől áldást, boldogságot s megelégedést kívánok önnek a közelgő új évre. Ha hoz-e re- ményt a szabadságra elnyomott hazánknak? Ideje volna, mert igazán megbűnhődte már e nép a multat s jövendőt. De az ég komor, a bűn hatalmas, mert nincsen egység s szenvedő népek akarataiban és akarát nélkül gyenge az ember fia. Évvel év után nehezedik reánk a kor sulya, s huzzuk a kegyetlen sors triumphalis ta- ligáját, míg kidülünk belőle. Keserű a hontalan- ság kenyere, s kétszeresen keserű a magyar ke- belnek, ki honán kívül — vigaszt nem ismer. Enyhítsünk tőlünk kitelhetőleg egymás magán- baján, ha a közösen nem enyhíthetünk. A ma-

gyarok Istene térítse ön felé szívességben az em- berek szívét és engedje, hogy bárhova vezesse csillagzata, résztvevő barátok híjával soha se legyen!

Szeretetteljes becsülésem, aggodalmaim s ál- dássaim kísérjek ott minden léptein; őszinte barátja

D. Ihász.

Londonban szinte naponta érintkezett édes atyám Ihász ezredessel, kinek leginkább itt nyerte meg barátságát. Folyton értekezettek egymással a jövőről, terveikről és tanulmányait is úgy folytatta, hogy szünet esetén azonnal rendelkezésére álljon a szent ügynek, melyet a körülmények kedvező alakulta esetén kivinni újra megkísérletének. És csakugyan harcz lón, megalakult a magyar nemzeti igazgatóóság, cso- portosítani keztek a külföldi magyarokat, s mi természetesebb, minthogy édes atyám is elment Iházzal. Május végén már Genuában vannak s hozzáfognak a *magyar légio* megalakításához, eloszolva a mai Felső-Olaszország néhány váro- sában. Itt eleinte a szabadságharczunkban kivi- vott főhadnagyi rangja volt atyámnak, de nem- sokára kapitányvá nevezték ki és ámbár (a mint édes atyám kiadatlan Naplójából látom) Ihász ezredes neki hadsegédi állást ígért, később még sem bánta meg azt, hogy nem kapta meg, mert kapitányi rangja legalább tetteles szolgál- taltal volt összekötve.

Édes atyám Alessandriában működött, mint zászlóaljparancsnok, de később még egy századost küldtek ez állomásra s az a körülmény, hogy ez- zel atyám nem rokonszenvezett, iratta Ihász ez- redessel hozzá *«második levelét»*. Ezt megelőzőleg legyen szabad atyám naplójának erre vonatkozó följegyzését előre becsátanom, mely a dolgot teljesen érthetővé teszi.

«Julius 10-én — így szól a napló — Norelli küldetett a zászlóalj tőlem átvenni. Én ezt mindjárt gondolám Norelli fellépéséről, mert a mint megérkezett, megcsókolt és így ez a szó teljes értelmében Judás-csók volt! Hogy azon- ban épen e kényes dologban magamat hidegvér- rünek mutassam, az ellene első látástól érzett megfoghatatlan antipathiám dacára enge- dem tenni, a mit neki tetszik. S ő úgy meg volt lepelve e nem remélt hidegvérűségen, hogy tő- lem udvariasan engedelmet kért, azt mondván, hogy ő csak és csupán Ihász ezredes egyenes parancsát teljesítette, midőn idejött és ez állom- más elfogadta. — Az én állásom most megle- hetős rossz lett, N. mellett, egy gyenge mivelt- ségű rőfös legény alatt szolgálni — valóban nem kellemes dolog.

«Ő nálam régibb kapitány, mert annak adja ki magát (noha tudom, hogy soha sem volt) s ennek folytán a kinevezésben épen elibém tet- ték nevét, a mi dacára, hogy egyenrangúak vagyunk, szinte előjogot ad most gögös termé- szetének felettem. A másik nehézség az, hogy ez az ember hízegései által Klapka kedvezévé tette magát s nekem lehetetlenség most e végett ugyszólván Klapkával tűzni össze. Csak egy mód maradt — mit meg is tettem — irt Ihásznak, és megkérni, hogy tegyen el engem innen bár- hová és kaptam is már tőle egy barátságos fele- letet, melynek végén a többek közt felkér, hogy tőrjek még egy darabig, míg rólam gondos- kodik!»

És most álljon itt maga a levél is:

Aequi, július 12. 1859.

Édes százados ur!

Becsés sorait olvastam és időm szűke miatt rövidden csak azt írom válaszul, hogy irányom- ban talán kissé igazságtalanul gondolkozik.

Midőn a katonai főparancsnokságtól — Klapka tábornok irtól — azon rendeletet kaptam, hogy az első zászlóaljat azonnal küldjem Alessan- driába, a tiszturak szűke nem engedé, hogy töb- bet küldhessek, mint egy századost — min zászlóaljparancsnokot és négy hadnagy urat. Kít illeltet volna ez a kikitetés? Nemde a legöre- gebb százados urat? és én önt, mint a legfiata- labbat tüntettem ki e szép küldetésben. Mogyoró- dy volt a legöregebb a százados urak közt, Mihálovics már Garibaldinál félévig mint szá- zados működött, Norelli Genuában láttam elő- szőr s akkor már százados címet viselt; hogy mely ostromnál kapta? azt nem tudom s nem puhatolom... Őn végül csak itt, Aequiban neveztetett ki;

téhat a négy között a legfiatalabbik és én mégis Őnt — de igaz érdem szerint — tüntettem ki. No- relli százados ur másnap panaszra jött hozzám, hogy méltatlanul bántam vele, hogy nem öt kül- döttem a zászlóaljjal; de megnyugtattam. A fő- parancsnokság egy második rendeletet következ- tében azonban, mely így szól: «a szolgálát úgy hozza magával, hogy Alessandriába még egy szá- zados urat rendeljek és névszerint vagy Norellit vagy Mihálovicsot» — már igen igazságtalannak kellett volna lennem, ha ezuttal is mellőztem volna Norellit.

Meg vagyok győződve kedves százados ur, hogy inkább más parancsnoksága alatt szeretne a zászlóaljból kiszálni; de igen jól tudom, hogy engedelmeskedni tud — téhat kedvemért tegye meg és tőrjön. E tanácsomat ne mint ez- redesétől, de mint atyjától sziveskedjék elfo- gadni!

A kellemetlen híreim, melyeket Konstantiná- polyból kaptam, a legnagyobb részével oszto- zom. Talán csak hamis hírek, mert a hirmondó az igazmondásban rossz hírből áll, — Balogot ismerni kell és így vigasztalódjon, míg más uton nem vesz tudósítást.

Megbocsájt édes százados ur, ha végzem so- raim; tudja, mennyi a dolgom.

Őszinte barátsággal
Ihász ezredes.

U. I. Talán egy hét alatt ott leszek a 3-dik zászlóaljjal.

Az érintett «kellemetlen hírek» édes atyám ama kis alkalmatlanságára vonatkoznak, hogy néhány sztabuli barátjának nyíltan és tartó- kodás nélkül megírta a közszolgáti magyar ügy kevésbé kecsesítő állását és e levelei az- tán a baráti szeretet és bizalom visszalésével az osztrák ügynökséget is megjárták. Részlete- sebben irt ő erről maga, műve I. köteté 367. lap- ján, de egyéb komolyabb következménye nem volt a dolognak. Atyám szereplése Olaszország- ban szépen folyt le és Norellivel sem volt később baja, mint előbb gondola, bár ő aztán más té- ren működött. Gyakran részesült kintünetések- ben, melyek ismertetése nem tartozván ide, csak azt jegyzem meg, hogy miután 1859 őszén ismét szétoszlottak és atyám Oláhországban telepedett le, levelezése nem szűnt meg Iházzal; de ez utóbbinak levele sokáig nem fordul elő gyűjtemé- nyemben. Csak 1880 elején vettek fel újból a levelezés fonalát azzal az alkalommal, hogy atyám Ihász ezredesnek megküldte munkáját.

(Vége követk.)

TOMPA-ÜNNEP FEKETEHEGYEN.

A *«Vasárnapi Ujság»* 1868. évi 38. száma közölte a Tompa Mihály emlékeztető szentelt feketehegyi *«Tompa-pihenő»* történetét, s ugyan- akkor hozta annak rajzát is. Azóta két évized zajlott le, s a feketehegyi fűrődnek a halhatatlan költő iránti kegyelet folyvást növekedett s meg- érlelődött az az eszme, hogy műbesscel bíró állandóbb emléke legyen Tompa iteni időzésé- nek. E célból 1879. óta évenként hangversenye- ket rendeztek a fűrődvendégek a szükséges pénz- összeg gyűjtésére. És ime most már a ke- gyelet eszme valóslut. *Faragó* József löseai szobrász véssze alól került ki ama mellszobor, mely a költőt elég híven ábrázolja. A magas gránit-talapat homlokzatán ez van fölírva: *Tompa Mihály»*. A jobbfeleli oldalán e szavak vannak fölvéve: *«Emlétek a fűrőd-vendégek»* — a baloldalon pedig: *«Itt keresett üdülést 1866- ban»*; hátsó oldalán *«Felállítatott 1888-ban.»*

Az említett évben azonban az ünnepes lelep- lezés nem történetelt meg. A jelen fűrői saison alatt a szokottnál nagyobb közönség gyűlt össze Feketehegyen s a Tompa-ünnepet rendező bizottság az ünnepet is nagyobb szabá- snvá tette, határozatba véve a többek között, hogy a Tompa-alap növelésére évenként ezentul is hangversennyel összekötött ünneptartassék itt oly ezelből, hogy a befolyó jövedelem kamat- jából egy, esetleg több szegény írónak itt idő- zésre alkalom és segély nyujtassék.

A szoborleleplezés ünnepe valóban Tompa em- lékéhez híven szépen sikerült. Julius hó 25-én délután 3 órakor vette kezdetét. A szobrot fehér ruhába öltözött ifjú leányok koszorúkkal kör- nyezék. A háttérben a fűrőd közönsége foglalt helyet. A *«Szózat»* elnevelése után a rendező- bizottság elnöke, *Könyves Tóth Kálmán* sza- valta el ez alkalomra írott s lapunkban más

Fűző János, a gönczi egyház és város előljárói Gönczön értekezletet tartottak ez ügyben. Kimondták, hogy az emléket a város közepén, a régi megyeház előtt állítják fel s a mennyezőn a kijelölt tér magántulajdon, azt megvásárolják. A Gerenday szobrász által bemutatott mintát nem találták alkalmasnak és impozansabb terv benyújtására szólítottak fel.

Szibériából hazatért kutatók. Dr. Munkácsy Bernát és dr. Pápay Károly, kik a kormány, a tudományos akadémiá és a földrajzi társaság költségén hosszabb tanulmányutat tettek a magyarok ősi fájronainak földjén, az Uralban, a héten visszaérkeztek Budapestre. Teljes ötéves útjátöltötték északnyugati Szibériában, a vogul-országi földön. Két főállomáshelyük Tobolszk és Beriozo volt, de e mellett beutazták az egész óriási tartományt. Utjukban az orosz kormány által kiadott ukáz következtében a hatóságok részéről mindenütt kellő támogatásban részesültek. Munkácsy szótárányagot és népköltési gyűjteményt állított egybe, melyet az akadémia ad ki majd két kötetben. Pápay pedig mintegy 500 darabból álló embertani és néprajzi gyűjteményt hozott magával. Ebben halászati, vadászati eszközök, ruházati, háztartási és vallási vonatkozású tárgyak, értékes prémek stb. vannak. Pápay ezenkívül 200 fénykép-felvételt is hozott haza jellemző típusokról, csoportokról stb. Mindeme tárgyak jelenleg a nemzeti múzeum egy külön helyiségében vannak ideiglenesen elhelyezve.

Magyar régiségek Konstantinápolyban. Radics Jenő, az iparművészeti múzeum igazgatója, ki most Párisban utazott, onnét visszajövén, a kultuszminiszter megbízásából Konstantinápolyba utazik. Ott eszakihozni fog a magyar tudományos akadémiának Vámbéry Ármán vezetésével induló küldöttségéhez, mely a szultán könyvtárában levő magyar vonatkozású műveket fogja tanulmányozni. Radics pedig a szultán kincstárában kutatja azokat az iparművészeti tárgyakat, melyek akár zsákmanýképen, akár ajándékozás útján Magyarországból jutottak oda. Lajstromot és leírásokat készít róluk s az érdekesebbeket lefényképezteti.

Telefon Budapest és Bécs között. Baross miniszter helybenhagyta az osztrák kereskedelemügyi miniszterrel kötött egyezményt a Budapest és Bécs között létesítendő telefon-összeköttetés tárgyában. E szerint a telefon-közlekedés Budapest és Bécs között — három újonnan létesítendő, egészen önálló vezeték — néhány hónap múlva megnyitható.

Gyalog Erdély körül. A kolozsvári atletikai klub egy vállalkozó tagja: Kiss Ferenc orvosnővédek nagy gyalogutat indult. Már meg is járt 1300 kilométernyi utat. Mult hóban indult el Kolozsvárról, Szolnok-Doboka, Szatmár- és Máramaros-megyék felé a Tisza forrásáig ért, innen pedig Csik-Szereda felé folytatta útját, majd Brassóba érkezett, honnan Szeben és Hunyad felé vége útját, tér vissza.

Régi templom pusztulása. Az országos viharok Nyírbátoron nagy kárt tettek a minoriták régi templomában is. A villám becsapott a toronyba, mely lángba borult s a tűz csakhamar megtámadta a templom egész fedelét. Leszakadtak s elpusztultak a régi harangok is. Az egész torony pedig nem birta meg a tetőjebe tözött keresztet sem, mely lezuhant s a nagy oltár fölött áttört a boltzaton is. A templom biztosítva volt ugyan a tűz ellen; de megérdemelné, hogy most nagyobb gondnal restaurálják. Mert igen nevezetes történelmi emlék. Még Báthory erdélyi vajda építtette a kenyérmezei diadal örömére.

Gladstone arany lakodalma. Anglia egyik legnagyobb államférfia, Gladstone, a mult héten ülte arany lakodalmát.

A jubiléi pár július 26-án számtalan szerencsevándó levelet és táviratot kapott, a többek közt Viktória királynőtől, a walesi hercegtől és nejétől, a királyi család többi tagjaitól s Lipót belga királytól. Később számos ajándék érkezett. A walesi hercegi pár szép ténartartót küldött. Midőn a jubiléumok reggeliző termökbe léptek, ott nagy olajfestményt találtak, mely sir John Millais műve s Gladstone fátal és unokájával ábrázolja. A kép a szabadelvű párt hölgyeinek ajándéka s következő felirattal visel: 'Angol, skót, walesi és ír nők ajándéka Gladstone Ewart Vilmos és Gladstone Katalin részére, arany lakodalom napján 1889 július 25.' Este a 'National-liberal club' fényesen díszített helyiségeiben körülbelül kétezer ember jelenlétében a jubiléi párnak üdvözlő feliratot s nagy képes albumot nyújtottak át, mely Gladstone pályájának kiválóbb mozzanatait tünteti föl.

Óriási léghajó. A newyorki léghajózási társaság egy óriási léghajót tervez, mely 200 embert és 55 tonna terhet lesz képes felvinni. A léghajó tisztán acézból fog készülni, s negyedmillió dollárba kerül.

Építészeti pályázat ösztöndíjjal összekötve. Az országos képművészeti tanács pályázatot hirdet fogadalmi kápolna tervezetere. A kápolna a budai hegyekben szabadon választható árnyékos helyen emelendő 35-40 négyzet méter beépített területtel. A stíl választása a tervezőre bízott. A pályázatban részt vehet minden magyar építészjelölt, ki még nem töltötte be 24-ik életévét. A pályadíj a király által a bécsi képművészeti akadémián a magyar ifjak számára alapított három egymás után következő évre szóló 420 forintot ösztöndíj. Benyújtási határidő 1889. szeptember elseje. A pályaműveket az országos képművészeti tanács elnökségéhez (nemzeti múzeum) kell küldeni s azoknak megírása a tanács kebeléből küldött 5 tagú jury által történik. A díjat a kultuszminiszter adja ki a bíráló bizottság javaslata alapján.

Vakondok-fogdosással mintegy kétszáz ember foglalkozik állandóan deczembertől márcziusig Connecticut államban. E hónapok alatt az állatok bőre legjobb s utjabban nagyon keresik. Egy tél alatt körülbelül 40,000 darabot fognak.

Az olasz városok gazdálkodása nem lehet mintaszerű. Mult évben Pisa városa mondott esdőt, mint pár évvel ezelőt Florence, most pedig Dél-Olaszországban egyszerre 11 városi hatóság kénytelen fizetéseit beszűntetni.

HALÁLOZÁSOK.

Gr. BOMBELLES KIRÓLY altengernagy, az elhunyt Rudolf trónörökös volt főudvarmestere s a magyar főrendiház tagja, július 29-ikén délután szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt Rodanban. Javabeli korban, 57 éves korában hunyt el. Az elhunyt trónörökösnek ő volt egyik legbizalmasabb embere, s utazásai közben mindig vele járt. Ő volt az, aki a trónörökös halálhírelt elsőnek közölte a királynévval. Bombelles gróf egy Horvátországba bevándorolt francia nemes család ivadéka. A tengerészetnél szolgált s mint admirált neveztek ki a trónörökös főudvarmesterévé, mikor 1877-ben nagykorúvá lett s Latour gróf felügyelete alól kiszabadulva, önálló udvartartást kapott. Már mint a trónörökös főudvarmestere nyerte a magyar grófi rangot 1880-ban s mint indigéna tagjává lett a főrendiháznak. A trónörökös alig fordult meg valahol Bombelles gróf nélkül. Bombelles gróf vezette a trónörökös udvartartását egész a mayerlingi tragédiáig. A trónörökös öngyilkossága annyira hatott rá, hogy néhány hét alatt megöszült. Nyugalmatatván, visszavonult az udvartól s azóta sokat betegeskedett. Agglegény, s a máltai rend lovagja volt.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Karvai PRUGER JÓZSEF, nyug. pénzügyminiszteri osztálytanácsos és volt nagybányai bányaigazgató, 72 éves korában, Karván. — RUTTKAY KÁROLY, nógrádmezei derék birtokos, Kossuth rokona, ki a szabadságharchoz is résztvett, s előszeretettel foglalkozott az irodalommal, az angol klasszikusköböl sokat fordított magyarrá, 74 éves, Szalma-Teresen, hol nagy részvét közt temették el. — VEGH SÁNDOR, veszpréme gyűjtőgyűjtemény pap, nyug. plébános, életének 44. évében, Budapest, s Veszprémben temették el. — LIKER AGOSTON, volt erdelteli róm. kath. lelkész, Egerben. — HARASZTHY LAJOS, Haraszthy Gyula főgimnáziumi tanár atyja, Ungvárt. — SZABÓ JÓZSEF, apát, esperes-plébános, 63 éves korában, Szent-Tamásán. — TUKACS JÁNOS, tekintélyes földbirtokos, volt bíró, és árnyagv, 71 éves, Ó-Kanisván. — SZMETANA ARTHUR, végeztet theologus, Nagy-Becskerekben. — SRAMKO MIHÁLY, aszódi gimnáziumi tanár, élete 44-ik évében, Pribelen (Hontmegyében). — BRAUN LAJOS, fővárosi gyáros, a 'Braun-testvérek' szeszgyára egyik főnöke, 49 éves, Budapest. — STARRA IGÁNY, a dubniki opálbánya igazgatója, kit a bánya munkásai részvéte mellett temettek el. — ZIMA PÉTER ügyvéd, 41 éves, Aradon; ugyanott LÁSZLÓFY ISTVÁN birtokos. — DRAGITS PÉTER, Déva város egykori kapitánya. — ANTONIUS MIHÁLY segesvári leányiskolai tanár Segešvárott. — DÉNES ADOLF, szigorló orvos, 25 éves, Kapuvárott. — DR. SCHMITZ ISRAEL orvos, 78 éves, Kétyen. — FARKAS GYÖRGY, fővárosi ismert ügyvéd, ki önkézeleg vetett véget életének. — KUKULJEVICS JOVÁN, volt báni helytartó, a horvát irodalmi és politikai élet egyik jelese, 74 éves korában, puhakovezi birtokán.

WALTER LAJOSNÉ, szül. Krivácsy Gizella, néhai Krivácsy Ferenc honvédezéses leánya, 26 éves korában, Budapest. — CSÁVOSZS GYULÁNÉ, szül. Szemző Valéria, Bobdán. — MÉSZÁROS LAJOSNÉ, szül. Balla Modol, Apátfalva község jegyzőjének neje, 53 éves, Apátfalván. — BATORY ELEKNE szül. Toma Ilona, 32 éves, Székesszérvárott. — ÖZV. VADÁSZY ISTVÁNNÉ, néhai ref. lelkész özvegye, Sajó-Szentpéteren. — BÓCZ ISTVÁNNÉ, szül. Burján Ilona, állami népiszkolai tanító, 29 éves, s tíz évig működött a legjobb sikerrel Gyalu népiszkolájában. — ÖZV. BIKFALVI JÓZSEFNÉ, szül. Pataki Julianna, 77 éves, Mátyán. — KOÓS KÁLMÁNÉ, szül. Melezer Róza, Abauj-Torna-megyé főlelvtárnokának neje, élte 47-ik évében, Kassán. — KON JÓZSEFNÉ, szül. Hannel Amália 24 éves, Debreczenben. — ÖZV. GR. BETHLEN JÁNOSNÉ, szül. gr. Lázár Mária, a királyhagótúli főúri

körök egyik nagybácsult hölgye, 44 éves, Kolozsvárt. — VIKÁR LAJOSNÉ, szül. Dömölcz Ilona, Veszprém város főjegyzőjének neje, Csopakon.

KÉPTALÁNY.

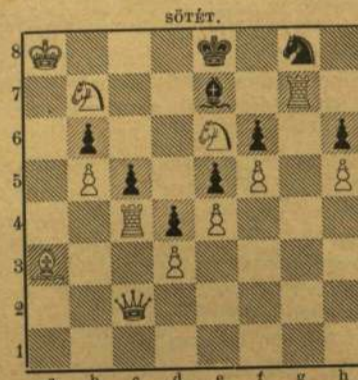

A 'Vasárnapi Ujság' 29-ik számában közölt képtalány megfejtése: Gúlbaba király.

SAKKJÁTÉK.

1559. számú feladvány. Caidas Vienna M.-től.

(Az első braziliai feladvány-tornában első díjat nyert.)

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1553. számú feladvány megfejtése.

Kötre J.-től.

Megfejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Va5-a4 Kg6-f5 (a) 1. Va4-e8 Kg6-h7 (b)
2. Va4-c6 t. sz. 2. Va4-e8 t. sz.
3. V v. H mat. 3. Ve8-e4-f7 mat.

Világos. b. Sötét.
1. Va4-g4 Fh5-g4
2. Va4-g4 stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakkteremtés nevében: Exner K. — S.-A.-Ujhelyen: Dr Kálnitz Géza. — A nagy-kőrösi polgári kör sakk-kezelő. — Szempelen: Pinter J. — A bereasztli sakk-egylet nevében: Nagy András. — A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

B. I. Nagy hosszan, s egy bomlott eszű lánytól nagyon is józan logikai rendben és szabotossággal van elmondva a történet, s mi a vejeje? Egy lány, a ki félti kedvesét, bájjalt kér a javasasszonytól. Az ad neki — mérget. Miért? nem tudja. A lány töpreng: megittassa-e szive kedvesével? végre is megittatja. A legény elalszik s többel fel sem ébred. Reggel a lányt mint gyilkost elfogják. Ebbe belelőrl — legalább a falu bolondjának hívják (másképp nem látszik meg rajta). — Ennyi az egész. De ez lélektanilag semmi. S a ki azt hiszi, hogy ballada, vagy bármiféle költői mű, az ugyan csalódik. — Pedig a szerző elég jól versel; de mikor az nem elég az üdvösségre.

Páris. S. Ö. E hétre későn érkezett, s így csak jövő heti számunkban adhatjuk.
Nem közölhetők. Sziklarózsa. — A költő (Ragyogó képzelmek). — Harmatos dal. — Bánat éje. — A betyár álma.

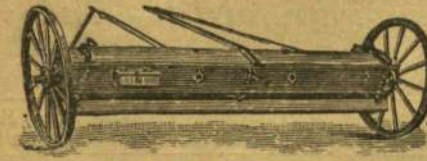
HETI-NAPTAR, augusztus hó.

Nap	Katholikus es protestáns	Görög-Orosz	Israellita
4V. P8 Domonk hv. P7 Domonkos	23 A Fokoz	7 Zólae	
5H. Havi Bold. A	Oszvald	24 Krisztina	8
6K. Urunk szüv.	Urunk szüv.	25 Anna	9 Jer. p.
7S. Kajetan hv.	Donát	26 Hermelusz	10
8C. Csirjék vt.	Czirjék	27 Pantelemon	11
9P. Román vt.	Román	28 Nikaion	12
10S. Lőrincz vt.	Lőrincz	29 Kallinik	13 S. W.

Heldváltozások. P Első negyed 4-én 3 óra 43 pk. d. u.
Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. egyetem-tér 6. szám.)

Gestreite und karrierte Seidenstoffe von 80 Kr. bis fl. 6.35 p. Meter — (ca. 650 versch. Dess.) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépót G. Henneberg (K. u. K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 Kr. Porto.

FEHÉR MIKLÓS
MEZŐGAZDASÁGI GÉPRÁKTÁRA
BUDAPEST, ÜLLŐI UT 25. „KÖZTELEK“

ajánlja eredeti MAYER-TRIEURJEIT, EGYETEMES ACZÉL-EKÉIT, mely szántásra mindenféle nagyságban, „KIRÁLY-DRILL“ „SORVETŐGÉPEIT, SMYTH és ABERDEEN-féle legjobb szerkezetű SZORVATÓIT, a legszolidabb kivitelben. FIGYELMEZTETÉSÜL!
Uj Novák-féle szabadalm. arankatizáló és löhermagosztályozó-készülék, mely minden osztályozó hengerrel ellátott gép-csőgéphez alkalmazható. — E készülék leírása, valamint árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Legjobb és Leghírnevesebb
Pipere Hőlgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGETÍVE
CH. FAY, ILLÁTSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi czég „LA VELOUTINE“ különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető
VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában
Budapesten, Kristóf-tér 8. szám.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárúsnál kapható:

FALUSI KÖNYVTÁR

Számos fametszetekkel. — Egy-egy füzet 50 krajczár.

1. Magyar méhészkönyv, vagyis utmutatás a sikeres méhtenyésztésre, tekintettel a különböző tenyésztési módokra. Irta dr. Farkas M. III. kiadás.
2. Újgyes Mari, a kis konyhakertész, vagyis alapos oktatás a zöldségtermesztésben. Metzger műve után magyarítá István bácsi. II. kiadás.
3. Takarmányövények ismertetése és tenyésztése rétmívelési és takarmányozási naptárral Irta dr. Farkas Mihály. II. kiadás.
4. Kereskedelmi növények művelése. Nevezetesen az olajmagu-, fonalbeli-, festő- és egyéb gyáraknak való végre a közhasznú füszeres növények miképeni termesztéséről szóló kézikönyv. Irta Reischer Endre.
5. Juhtenyésztés és gyapjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával. Irta Reischer E. II. kiad.
6. Gyakorlati és elméleti sertéstenyésztés. Saját tapasztalása nyomán. Irta Dely M. Másod. bővített kiad.
7. Apró majorás vagyis: a baromfitenyésztés foglaltja. Hóni és külföldi tekintélyek nyomán saját tapasztalásaival bővítve írta dr. Farkas Mihály. II. kiadás
8. A boglyár-gyümölcs tenyésztése. Irta dr. Farkas M.
9. A dínyo-tenyésztés foglaltja és a legjelesebb honi és külföldi csemegefajok ismertetése. Irta dr. Farkas Mihály.
10. A szarvasmarha-tenyésztés. Irta Kégl S.
11. Eperfa- és selyemhernyó-tenyésztés. Irta Áron E.
12. A szarvasmarha hasznóvétele. Irta Kégl Sándor.
13. A szőlőművelés kitéje. Irta Perlaky Mihály.
14. Borászati v. pinözegazdasági kitéje. Irta Perlaky M.
15. Miként emelhetjük gazdaságunk jövedelmét? írta Réti János.

16. Népszerű és a gazdaság minden ágaira vonatkozó mező gazda naptára az uradalmi tisztek számára. Összeállította Ryuk Adorján.
17. A tengeri nyulak tenyésztése. Oettel Róbert műve után közli Grubiczy Géza.
18. A lótenyésztés. Irta Kodolányi Antal.
19. Állatorvosi jó tanácsok. Első könyv: Az állat és élete. Irta Dely M.
20. A földművelés alapelvei. Franciaából Viktor Rendu után közli Grubiczy G.
21. Állatorvosi jó tanácsok. Negyedik könyv: A beteg sertés orvoslása. Irta Dely Mátyas.
22. A mező- és kertgazdaságra káros rovarok ismer-

23. A gyümölcsfaterenyésztés oseróp- és faedényekben és az így s a szabadföldben nevelt törpefák okszerű vagyis növényélettani alapokon nyugvó metszése. Irta Kodolányi Antal. — 27 fametszvényenyl.
24. Állatorvosi jó tanácsok. Második könyv: A beteg-állat-gyógytan, szülészet és hullavizsgálat. Saját tapasztalása nyomán írta Dely Mátyas.
25. A gazda, kertész és erdőész leghasznosabb barátai állatok között. Dr. Glöger L. W. C. hasoncizmű német munkájának VII. kiadása nyomán írták Szporon P. és Ebner S.
26. Gazdasági trágyaismo vagyis a trágryázás alapelvei. A magyar gazdaközönség számára. Irta dr. Nyáry F.
27. Gazdasági számvitel kisebb birtokosok számára. Egy toldalékkal: A kisgazdai körök és társulatokról. Az idevágó szakmunkák felhasználása mellett írta Kodolányi Antal.
28. A dohánytermelés és kezelése kézikönyve a magyar gazdaközönség számára. Irta dr. Nyáry Ferencz.
29. A komlótermelés és kezelése kézikönyve. A magyar gazdaközönség számára. Irta dr. Nyáry Ferencz.
30. A termőföldről, annak mivéléséről és javításáról. A gazdaközönség használatára írta Réti János.
31. Növénybetegségek. Irta dr. Szaniszló Albert. Harmadik kiadás.
32. A phylloxera, a koloradóhogár és a vértető. A gazda legnevezetesebb három rovarellensége. Irta dr. Szaniszló Albert.
33. A házikertek berendezése és ápolása. Több nevezetesebb kertészeti mű felhasználásával és saját tapasztalata után írta Starnfeld Béla br.
34. A gyümölcs értékesítése. Gyakorlati utmutatás miként kell az érett gyümölcsöket banni, a gyümölcsöt aszralni, gyümölcsöket csinálni és a gyümölcsöt sokféle módon értékesíteni. A legjobb aszaló s több gép rajzával. Irta Gyúrky Antal.
35. Az előrehaladt borkelés és pinczegazdaszat ismertetése és gyakorlati utmutatás a szüretelés, mustkezelés, a homoki borok tökéletesítése, a pincze berendezése, borászati eszközök használata és a pinczében előforduló minden teendőkre nézve. Bortermelő, borkeszelők és pinczemesetek számára írta Gyúrky Antal.
36. A szántás és vatafűrlés. Irta Réti János 91 ábrával

Tánczművelés otthon, könnyű szerrel, még kevésbé vagyis családoknál is rendezhető. A legújabb mechanikai analóg-hangszer Phönix, mely egész zenekart pótol, kellemes hangja és erős tenéje folytán, családi esélyeknél, táncszereknél különösen alkalmas és valódi élvezetet nyújt. Ezen hangszerrel bárki, habár a zenéről semmi fogalma sincs, a legzebb dalokat, a legújabb táncdarabokat bírja eljátszani. Össze nem teveszhető az eddig ismert Ártúr és más líryenű hangszerökkel, melyeket zenetudás és hang tekintetében a Phönix messze túlszárnyal. A Phönix ércből készített, elpusztíthatatlan kórákkal bír, melyek nemesek egyes részeket, hanem teljes zenedarabokat, egész keringőket és négyeseket képesek. Valogattat zenedarabjai nagyon pontosan és eredetiben vannak rendezve, melyek a legnagyobb igényeknek is megfelelőek, sőt egyes dalokat, operaszereket előeresztésével ad vissza, mely mindenkit csodálásra ragad. A Phönix változatokkal játszható, emélfőve táncdarabok erősből hanggal, dalok halkabban, operák rezgő változattal játszhatók rajta. Emélfőve a Phönix minden ti kedvelését vívott ki magának. A hangszer bővebb leírása képes hangszerboltokban található. A megjelent zenedarabok jegyzéke kívánatos rendelésre áll. Ez alkalommal van szerencsésen aianál saját készítmény mindenféle néven nevezendő hangszerekből díszes felezerrel raktárunk. Oszka hangszeres cserébe is elfogadjatunk.
Legnagyobb hangszerkészítési ipartelep
STERNBERG ARMIN
Budapest, VII. kerület, Kerepesi ut 36. sz.
Nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen s bérment. Harmonikáról külön árjegyzék kérendő. Javítások pontosan eszközöltek.

VÉGHLESI
VERA-FORRÁS.
Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb széndioxid, égvényes savanyu vize.
VEGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.)
Budapesti főraktár
Erzsébet-körút 38-ik szám alatt.
Telephon-összeköttetés.
Számos raktár a vidéken.

LEGUJABB
HÁZI TITKÁR.

MAGYAR LEVELEZŐ ÉS ÖNÜGYVÉD
vagyis elméleti és gyakorlati vezérkönyv a közéletben előforduló mindenemű levelek, folyamodványok, kérvények, felebbezések, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére iparosok, kereskedők, mezőgazdák, hivatalnokok és magánosok használatára.
Szerkesztette Farkas Elek.
Kilenczodik a legújabb törvénykezésre való tekintettel teljesen átdolgozott kiadás.
Ára-füzve 2 frt 40 kr. Vászonn a kötve 3 frt.

ARANY KINCSTÁR

Nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára.
Szerkesztette
BENICZKY IRMA.
Ára füzve 80 kr. Ára kötve 1 frt.
Tartalom: Az első segélynyújtás testi sérüléseknél és hirtelen bekövetkezett baleseteknél. — Sérülések. Sebésztés és betegszállítás. — Szemszerelés. — A házi gyógyszerter berendezése. — Kipróbált háziszerrek. — Szépitő szerek. — Háztartás. — Baromfitenyésztés. — Kertészet: Virágos és diszkrét. — Szoba-virágok. — Gyümölcsös kert. — Gazdaszat. — Társadalmi szabályok. — Különféle hasznos tudnivaló. — Üdítők. — Arany házi szabályok. — Családi élet és boldogság.

Nyaralóba, fürdőbe utazóknak.

Kerülnek lapokra... 1-15 frig. Kerülnek... 1-15 frig.

Az egészség... 7-10, 12-14, 16-18 frig.

egyetl. 1.00-2 frig. Tyúk alakú... 1-10 frig.

Angol borotva... 1.00-2 frig. Pneuematikus... 1.00-2 frig.

GUMMI-cikk... 1.00-2 frig. Sportkedvelők... 1.00-2 frig.

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPEST, Dorottya-utca 1. sz., a „Magyar király” szálloda átellenében

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN cs. kir. és m. kir. szab. chrono meter és műórás, főtáplálója az első egyedül kules nélkül felhuzható remontoir inga-órának stb. stb.

KOVÁCS LAJOS. GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN közéletének három utolsó éve 1846-1848. Két kötet. Ára füze 4 frt.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható

JULES VERNE érdekes iratai magyar fordításban.

- Egy sorsjegy 9672-dik szám. Fordította Huszár Imre. 38 képpel. 1 frt 20 kr. Haza, Franciaországba! Gil Braltr. Fordította Huszár Imre. Képpel. 1 frt 60 kr.

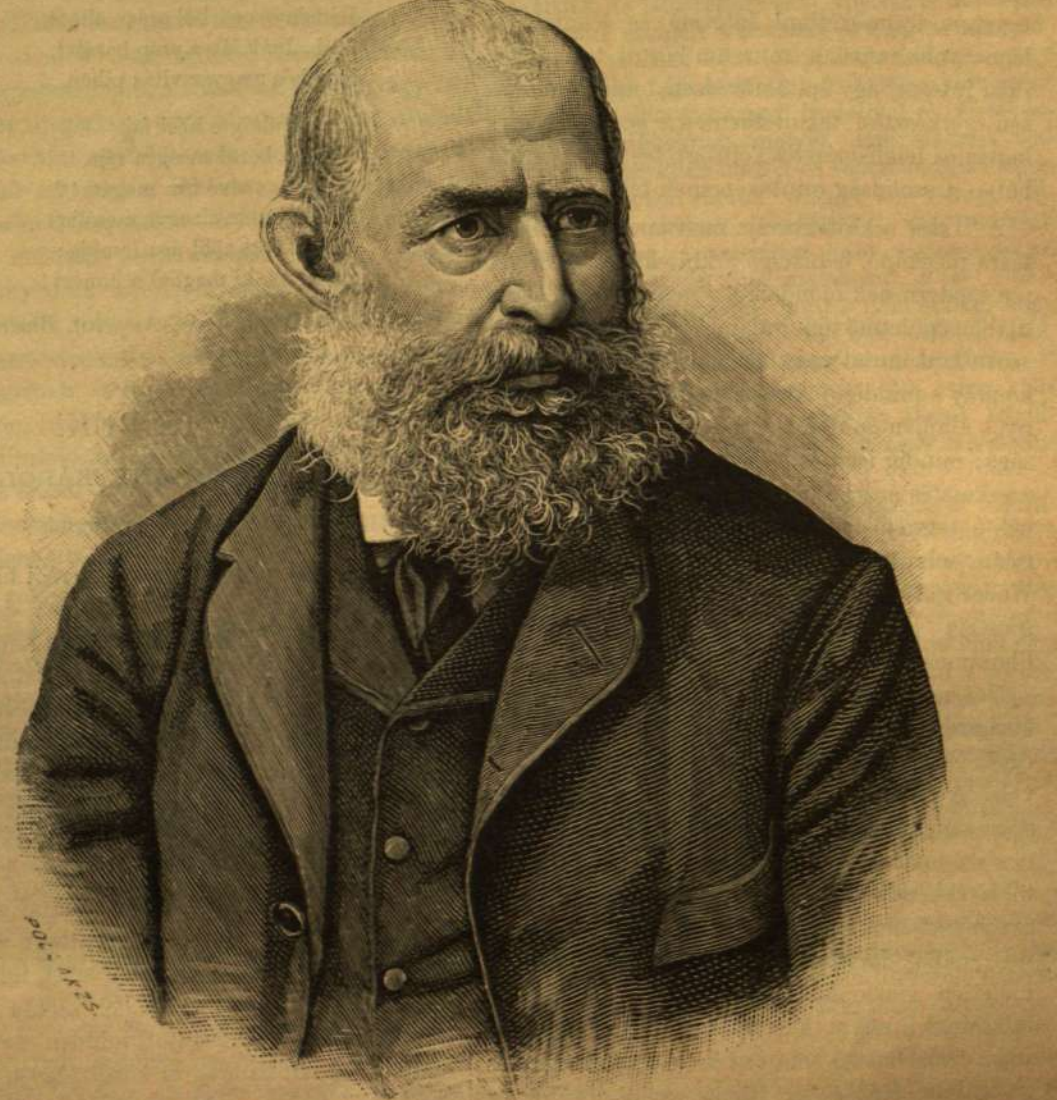
32. SZÁM. 1889. BUDAPEST, AUGUSZTUS 11. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt... Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt...

WEBER ANTAL. 1823-1889.

Egy általános tiszteletben részesült, érdemekben gazdag, hasznos polgár... Weber Antal építész, kinek a gyors lendület nyert város emelkedésében...

árán, sem a szatócs-okoskodás, sem az uri szélső kedveért, hanem keszebb volt akár nélkülözni is, semhogy becsületes meggyőződéséből, vagy művésze méltóságából csak egy körömfeketényi is engedjen!

WEBER ANTAL. Kétszázéves tiszteletére.

MAKROBIOTIKA VAGY HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

Dr. HUFELAND KRISTOF VILMOS. Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította KEMÉNY FÜLÖP. Ára füze 1 frt. Vássonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM: Elméleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életerő és az élettartam általában. — A növények élettartama. — Az állatvilág élettartama. — Az emberek élettartama. — A tapasztalatok eredményei. — Az emberi élettartam meghatározása. — Közelebbi megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, s magasabb és értelmi tökélyének befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek élettartamának különös alapokai és ismertető jelei. — Az élet hosszúságát észlelő különféle rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, s az emberi életre érvényes rendszer megállapítása. Gyakorlati rész. Első szakasz. Az életrovidítő tényezők. Ferde nevelés, — elkönyvetés, — túlingálás, fizikai és erkölcsi elpuhultság, — a nemzeti erő elzárása, — a fizikai és erkölcsi önfertőzés. — A lelki erő túlfeszítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálméreg, — hajlam az öngyilkosságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összehúzódnak való lakása. — Mértékeltenség az evés- és ivásban, — a finom konyha, — a szeszese italok. — Életrovidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kíméletlen képzelőtehetség, — betegség képzése, — érzékenykedés, — Méreg, úgy fizikaiak, mint ragályosok. — Az öreg kor s annak korai előidézése. — Második szakasz. Élethosszító tényezők. Jó fizikai származás. — Ésszerű fizikai nevelés. — Tevékeny és munkás ifjuság, — az elpuhultság kerülése. — A fizikai szerelemtől való tartózkodás az ifju korban és házasságon kívül. — Boldog házasság. — Az alvás. — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hőfok. — A falusi és kerti élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gyapju, vagy vászon fehérnemű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértékletesség evés- és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — megelőlegezettség; — élet-hosszító kedélyhangulat — és foglalkozásméreg; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érzéki és érzelmi ingerek. — A betegségek elhárítása és okosri kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — házi és uti gyógytár. — Életmentés szerelességének. — Az öregkor és kellő gondozása. — A szellemi és testi erők mevelése. — A fenti szabályoknak a bevezetése, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.